

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Socialt arbete med inriktning mot
kulturmöten och integration - SOL 066
Höstterminen 2004

Ungdomstid, Framtid, Vuxentid

- gymnasieungdomars tankar kring utbildning, karriär, vagabonderande och familjebildande

Författare: Malin Ek
Anett Kniberg

Handledare: Alexandru Panican

Abstract

The purpose of this essay was to study how youths think about their youth and future. Our intention was to study in which order of priority today's high school students in Helsingborg ranked family life, education, career and vagabonding. We also investigated what the term adolescence meant to them. Our main questions were how our respondents looked upon their youth and their future. In which way did they give priority to family life, education, career and vagabonding and why did they give these priorities? Which meaning did the respondents lay in the term adolescence? The study was based on interviews with seven young people, studying at a communal high school in Helsingborg. We established contact with these young people through the principal at the high school. The outcome of this study was that young people today have great plans for their future which in order often contains a couple of years of higher education, travelling, establishing a career and lowest priority was given to their own establishing of family life. We have acknowledged that the youths wants to have time to do "other things" before they start a family. Our conclusion, based on the outcome of the interviews, is that the young people in our essay stay young for a longer period of time than generations before them. The result was often in accordance with earlier research.

Förord

Vår uppsats har nu nått sitt slut och resultatet av några månaders intensiva arbete ska nu överlämnas till betraktarens öga. Nu i efterhand väcks en del tankar kring värdet av uppsatsen för socialt arbete. Det ämne som vi har berört i denna uppsatsen anser vi inte vara ett socialt problem idag, men kan inom en snar framtid betraktas som ett. Hur ungdomar idag prioriterar olika faktorer i framtiden påverkar hur samhället kommer att se ut när denna generation lämnat ungdomstiden och gått in i vuxentiden. Faktorer såsom förlängd utbildningstid, ungdomsarbetslöshet och senare inträde på arbetsmarknaden samt en senareläggning av barnafödande tror vi kan vara samhällsfrågor som framtidens socialarbetare får tacklas med. Både litteraturstudien och våra egna intervjuer har gett oss en bra bild av hur villkoren för ungdomarna har förändrats de senaste åren.

Denna uppsats är inte ett arbete endast utfört av oss författare, därför vill vi rikta ett speciellt tack till följande personer: först och främst vill vi tacka vår handledare Alexandru Panican som genom sitt engagemang och noggrannhet har väglett oss genom vår c-uppsats. Vi vill även tacka rektorn på skolan där vi genomfört intervjuerna. Genom hans samarbete och engagemang möjliggjorde han kärnan i vårt arbete. Slutligen vill vi även tacka de anonyma ungdomar som genom sitt deltagande i våra intervjuer bidragit till en mycket viktig del i vårt arbete när de delat med sig av sina tankar om ungdomstiden, framtiden och vuxentiden.

Helsingborg och Perstorp i januari 2005

Malin Ek och Anett Kniberg

Innehållsförteckning

1 Inledning	6
1.1 Problemformulering	6
1.2 Syfte och frågeställningar	7
1.3 Metod	7
1.4 Urval	9
1.5 Teoretisk utgångspunkt	9
1.6 Definition av nyckelbegrepp	11
1.7 Fortsatt framställning	13
2 Bakgrund	13
2.1 Historik	13
2.2 När blir man vuxen idag?	14
2.3 Faktorer som påverkar ungdomstiden	15
2.3.1 Utbildning	16
2.3.2 Vagabonderande	17
2.3.3 Karriär/ Arbete	18
2.3.4 Flytta hemifrån	20
2.3.5 Bilda familj och få barn	22
3 Resultat och analys av intervjuer	23
3.1 Inledning	23
3.2 Ungdomars tankar kring utbildning	24
3.2.1 Analys	25
3.3 Ungdomars tankar kring vagabonderande	27
3.3.1 Analys	28
3.4 Ungdomars tankar kring karriär/arbete och familj	30
3.4.1 Analys	33
3.5 Ungdomars tankar kring ungdomstiden och vuxentiden	35
3.5.1 Analys	36
3.6 Ungdomars tankar om framtiden	38
3.6.1 Analys	38
3.7 Källkritik	39

4 Sammanfattning	40
5 Slutdiskussion	42
6 Källförteckning	45
Bilaga 1 Informationsblad	48
Bilaga 2 Intervjuguide	49

Inledning

1.1 Problemformulering

En allmän föreställning i dagens samhälle är att barnafödandet senareläggs och det har blivit vanligare att unga kvinnor och män skaffar sig en högre utbildning. Ett annat skäl till att unga väljer att skaffa barn senare i livet är att det finns ”andra saker” som de ska hinna med innan barn och familj kommer. Enligt SCB var år 2003 den genomsnittliga förstagångsmamman 28,8 år. För trettio år sedan var hon ca fem år yngre, 23,8 år (SCB, 2004, Internet 1). Vi anser att ungdomstiden idag sträcker sig längre fram i livet än vad den gjorde förr i tiden, idag finns det enligt oss fler valmöjligheter. I dagens globaliserade värld med utvecklade kommunikationsnät finns exempelvis större möjligheter att resa och utforska andra delar av världen. Vår uppfattning är att många ungdomar tar denna chans att vagabondera. Förr var det lättare att få ett arbete medan många arbeten idag kräver utbildning på högskolenivå. Ett resultat av detta blir att fler personer studerar vidare efter studenten och den förlängda utbildningstiden tar flera år i anspråk. Därmed tror vi att medelåldern för när en person för första gången etablerar sig på arbetsmarknaden har stigit. Vi tror även att tidpunkten för när man bildar familj skjuts allt längre fram. Vi har alltså en uppfattning om att samhället ser ut så här idag, att ovanstående statistik från SCB visar att förstagångsmamman blivit äldre, och att ungdomstiden sträcker sig under en längre period av livet.

I denna uppsats har vi tänkt fördjupa oss i varför ungdomstiden är längre idag. Vi anser att ungdomstiden idag är en tid fylld av ett brett spektra av möjligheter till utbildning samt att man kan ta chansen att se sig om i världen. Samtidigt som dessa möjligheter finns så har tröskeln till arbetslivet blivit högre. Detta resonemang får vi stöd av i Ungdomsstyrelsens utredning (1998 s 6). Vi vill gå ut och undersöka hur dagens gymnasieungdomar i Helsingborg resonerar kring sin framtid och ta reda på vilka prioriteringar de kan tänka sig att göra. I intervjuerna kommer vi att beröra frågor såsom: ” Hur känner du inför framtiden? Har du funderat på att studera vidare? Kan du tänka dig att bosätta dig utomlands en period? Hur viktigt är det för dig att bilda familj? Vad kännetecknar vuxentiden från ungdomstiden?” Anledningen till att vi har valt dessa frågor är att vi anser att de är frågor som spelar stor roll under ungdomstiden och påverkar ungdomstidens längd och innehåll. I vårt resonemang vill vi poängtera att vi inte talar om ungdom som en åldersgrupp utan som ett sätt att leva.

1.2 Syfte och frågeställningar

Vi vill undersöka hur gymnasieungdomar i Helsingborg ser på sin ungdomstid och sin framtid. På vilket sätt prioriterar de familjebildande, utbildning, karriär/arbete och vagabonderande och varför prioriterar de som de gör? Vi vill även undersöka vad begreppet vuxentid har för innebörd hos ungdomarna. Genom att undersöka ungdomarnas tankar om ungdomstiden och vuxentiden får vi en bild av deras syn på framtiden.

Följande frågeställningar kommer att styra vårt arbete:

- Hur ser våra respondenter på sin ungdomstid?
- Hur ser våra respondenter på sin framtid?
- På vilket sätt prioriterar våra respondenter familjebildande, utbildning, karriär/arbete och vagabonderande?
- Varför prioriterar de som de gör?
- Vilken innebörd har begreppet vuxentid för våra respondenter?

1.3 Metod

Vi har använt oss av den kvalitativa metoden och gjort s.k. respondentintervjuer. Intervjuerna har genomförts under hösten 2004 och besvarats av sju respondenter vilka garanterades anonymitet samt informerades om var uppsatsen kom att publiceras. Under intervjuerna har vi använt oss av en intervjuguide med färdiga frågor (se bilaga 2). Intervjuguiden är organiserad utifrån olika ämnen såsom personlig bakgrund, utbildning, vagabonderande, karriär, familj, ungdomstid, vuxentid, framtid samt en prioriteringsfråga. Respondenterna fick möjlighet att läsa igenom intervjuguiden innan intervjun började för att få en uppfattning om vilka frågor som ingick samt att få möjlighet att eventuellt avböja frågor som inte kändes bekväma. I efterhand har vi konstaterat att ingen avböjde någon fråga men att respondenterna uppskattade att de fick möjlighet att överblicka frågorna innan intervjun började. Intervjun avslutades med frågor om respondentens upplevelse av intervjun. Intervjuerna bandades och har i efterhand skrivits ut i fulltext. Intervjuerna varade i ca 30 minuter.

När vi analyserade intervjumaterialet gick vi till väga som följer: intervjuerna skrevs ut i fulltext på dator och printades därefter ut på papper. Därefter klippte vi sönder intervjuerna utifrån de olika teman som vi hade i intervjuguiden och delade upp respondenternas svar enligt tema. Därefter bearbetade vi tema för tema och fråga för fråga och jämförde

respondenternas svar. I denna process fann vi likheter och skillnader som vi har analyserat i kapitel tre.

Fördelarna med vår valda metod är närheten till respondenterna, dvs. den fysiska närheten i den bemärkelsen att man under intervjun sitter ansikte mot ansikte med varandra. Intervjuerna möjliggör även ett annat djup i respondenternas svar än den kvantitativa metoden samt finns här möjlighet till att förtydliga frågor som respondenterna ansåg vara oklara. En annan fördel med den kvalitativa metoden är att vi i analysen har citerat några svar som respondenterna gett, vilket visar ungdomarnas egna uttryckssätt (Holme, 1997 s 93).

Negativa faktorer med metoden kan vara att antalet respondenter utgör ett fåtal och att vårt urval därigenom inte är representativt. På grund av vår geografiska begränsning kan den inte heller ses som representativ för hela landet eller för alla ungdomar.

En nackdel med att göra intervjuer enligt den kvalitativa metoden är risken för den s.k. intervjuareffekten. En effekt som kan uppstå då den som intervjuar kan, genom sättet han eller hon ställer frågorna, påverka svaret som respondenten ger (Patel & Davidson, 1994 s 87-88). Här kan vi se att genom att vi hade en färdig intervjuguide som vi följde genom alla intervjuerna så höll vi en ganska passiv inställning under intervjuerna. Vi ställde samma frågor till alla respondenterna och förtydligade vi några frågor så förklarade vi dessa på samma sätt för alla respondenterna. Hade vi varit mer aktiva under intervjuerna hade vi kanske fått mer utvecklade svar och inlett en diskussion med respondenterna. Dock hade detta varit till nackdel då vi skulle lyssna av intervjuerna och då vi kanske inte hade haft samma diskussioner med alla respondenterna (Holme, 1997 s 115).

Två begrepp som är viktiga att ha i åtanke när man gör egna undersökningar är reliabilitet och validitet dvs. pålitlighet och giltighet. Det begrepp som är mest relevant för vår kvalitativa metod är validitet, dvs. huruvida vi undersökte det som vi avsåg att undersöka. Då vi riktade vår undersökning till gymnasieungdomar så anser vi att vi riktade oss till den målgrupp som vårt syfte angav. Under bearbetningen av intervjumaterialet kunde vi även dra slutsatsen att vi utifrån våra frågor inhämtade det material som från första början var vår tanke. I undersökningssituationen kan det uppstå en komplex situation då det ofta är två olika verklighetsuppfattningar som möts. Å ena sidan har vi oss själva, författarna dvs. forskarna med sin syn på undersökningsområdet och å andra sidan har vi respondenten som kanske ser

frågorna ur ett annat perspektiv (Holme, 1997 s 94, 156). Denna situation har vi haft i åtanke då vi i vår analysdel har valt att presentera både respondenternas definition av nyckelbegreppen ungdomstid och vuxentid samt våra egna tolkningar av dessa begrepp.

1.4 Urval

Samtliga respondenter var gymnasieungdomar från en kommunal skola i Helsingborg. Respondenterna anmälde själv intresse utifrån det informationsblad som vi gjorde där vi gav en kort presentation av oss själva samt en kort redogörelse för vad intervjun kom att beröra (se bilaga 1). Vår tanke från början var att genomföra intervjuer med fyra respondenter från två olika skolor. Efter samtal med rektorn på den ena skolan informerades vi om att Helsingborgs gymnasieskolor tillsammans utformat en policy som säger att högskolestuderande inte längre tillåts tillträde för att genomföra intervjuer på skolorna. Härmed föll fyra av våra tilltänkta respondenter på denna skola bort. Vid samtal med rektorn på den andra gymnasieskolan fick vi återigen information om policyn men denna rektor valde att kringgå policyn och vi tilläts därigenom tillträde till att genomföra intervjuerna. På grund av det tidigare bortfallet blev vi nu tvungna att hitta minst sex respondenter på denna skola.

För att nå ut till ungdomarna gick vi till väga på två sätt. Rektorn hjälpte oss genom att skicka ut e-mail till alla eleverna. Vi var även på skolan och delade ut informationsblad i alla klassfack. Härigenom fick vi svar från tre som var intresserade. För att få ytterligare några som ville ställa upp gick vi ut till en klass och informerade om vår c-uppsats och varför vi behövde intervjupersoner, detta resulterade i ytterligare fyra respondenter. Totalt sett lyckades vi hitta sju ungdomar som var intresserade av att ställa upp, av dessa var en kille och sex tjejer. En av respondenterna går i andra klass och resten i tredje klass på gymnasiet.

1.5 Teoretisk utgångspunkt

I vår analys har vi valt att utgå från ett par olika teorier på grund av att det har varit svårt att hitta en teori som är så allomfattande att den täcker in alla de delområden våra intervjuer har berört. Avsnittet som handlar om studier har vi valt att koppla till sociologen Ulrich Becks teori om risksamhället och den s.k. spöktågsstationen (Beck, 2000 s 240-241). Beck är upphovsmannen till begreppet risksamhället, han menar att det moderna samhället inte bara producerar varor, produkter och rikedom utan att det även producerar risker (Harste, 1999 s 477). De förändrade villkoren som skett på utbildnings- och arbetsmarknaden förklarar Beck

genom att likna det vid en spöktågsstation där de områden som drabbats av arbetslöshet liknar mer eller mindre en spöktågsstation där tågen inte går enligt tidtabell (Beck, 2000 s 240-241).

Avsnittet som handlar om vagabonderande har vi valt att koppla samman med sociologen Zygmunt Baumans teori om turister och vagabonder. Vi har valt att utgå från Baumans teori eftersom vi anser att han förklarar globaliseringen i det moderna samhället på ett bra sätt vilket vi anser höra ihop med vagabonderande. Bauman förklarar globalisering som en del av det moderna samhället och menar att nuförtiden är alla på väg. Den åtskillnad som Bauman gör mellan en turist och en vagabond är att han menar att en vagabond befinner sig ofrivilligt på vandring medan turisten följer sina drömmar och anser resande vara den förnuftigaste livsstrategin (Bauman, 2000 s 74- 87). Under detta avsnitt har vi även knutit an till sociologen Anthony Giddens som skriver om det moderna samhället och använder sig bl.a. av begreppet modernitetens reflexivitet. Han beskriver det som att det nya samhället kräver att individen ständigt måste göra revideringar mot bakgrund av ny information och kunskap (Giddens, 1999 s 30). Detta avsnitt har vi även knutit till Ulrich Becks tankar om ett transnationellt liv. Enligt Beck innebär ett transnationellt liv ett liv som sträcker sig över platser på olika kontinenter och kan även innebära att en person kan känna sig hemmahörande på många olika platser (Beck, 1998 s 100-102).

Under det avsnitt som handlar om karriär/arbete och familj har vi knutit an till sociologen Ferdinand Tönnies teori om Gemeinschaft och Gesellschaft. Tönnies menar att förhållanden mellan människor kan indelas i två olika kategorier. Gemeinschaft kännetecknas av människor som är förenade genom släktskap, blodsband, grannskap och vänskap. Gesellschaft kännetecknas av människor som möts som intresse- och utbytespartner. Gesellschaft utmärks även av strävan, beräkning och medvetenhet (Falk, 1999 s 63-65). Detta avsnitt, samt avsnittet om ungdomars tankar om framtiden, har vi även kopplat samman med Anthony Giddens tankar om livsplanering. Giddens menar att moderniteten konfronterar individen med en komplex mångfald av val samtidigt som moderniteten erbjuder liten hjälp när det gäller frågan vad man bör välja. I dagens samhälle existerar det många olika livsstilsmöjligheter och det blir därmed viktigt att strategiskt planera sitt liv. Giddens hävdar att livsplanering är ett medel för att förbereda framtiden (Giddens, 1999 s 101-109).

Området som handlar om ungdomstid och vuxentid samt området som handlar om ungdomars tankar om framtiden har vi knutit till psykologen Erik Eriksons kristeori. Eriksons teori går ut

på att en person genomgår olika utvecklingsstadier som är uppdelade i åtta kriser. Erikson menar att det på varje stadium uppträder en normativ kris, en aspekt av utvecklingen som de flesta individer kommer att ställas inför och som de måste hantera på ett bra sätt för att utvecklas på ett sunt sätt. Den kris som enligt Erikson kännetecknar ungdomstiden är identitet kontra rollförvirring (Eysenck, 2000 s 356).

Anledningen till att vi har valt att utgå från Bauman, Giddens och Beck är att vi anser att de behandlar områden i samhället som är aktuella och representativa för det moderna samhället samt att vi anser att de är applicerbara på många av de områden som vi behandlar i uppsatsen. Tönnies kan dock betraktas som en klassisk sociolog och vi anser att hans teori om Gemeinschaft och Gesellschaft hör till klassikerna (Outhwaite, 1999 s 12). Eriksons kriteori har vi valt att ha med då den på ett bra sätt förklarar den identitetsbildning som är ungdomens kris.

1.6 Definition av nyckelbegrepp

Då tre av våra nyckelbegrepp dvs. ungdom, ungdomstid och vuxentid har varit svåra att definiera då det inte har funnits några enligt oss lämpliga definitioner, har vi valt att förklara dessa begrepp utifrån citat, litteratur kring områdena samt våra egna uppfattningar om begreppen, en s.k. stipulativ definition. Vi vill poängtera att det finns en orsak till att vi i vår undersökning har valt att rikta oss till gymnasieungdomar då vi anser att de befinner sig mitt i ungdomstiden.

Ungdom= NE definierar begreppet med hjälp av en åldersintervall mellan 15 och 30 år (NE, 2004, Internet 5). Som vi nämnt i problemformuleringen så kommer vi i uppsatsen att behandla begreppet ungdom som ett sätt att leva och vill därför inte enbart definiera begreppet utifrån ålder. I vår definition av begreppet ungdom kommer vi att utgå från vår egen uppfattning av vad en ungdom är. Vi upplever en ungdom som en person som är fri från omfattande ansvar och är ekonomiskt beroende av någon annan exempelvis föräldrar, CSN etc. En ungdom är även för oss en person som huvudsakligen endast har ansvar för sig själv och är obunden och i vår mening därmed fri att resa eller studera och satsa på sig själv. Vi har även hittat stöd i litteraturen för att steget att flytta hemifrån är en viktig del när man är ungdom, då frigörelseprocessen från föräldrarna äger rum. Vi väljer därmed att innefatta denna händelse under begreppet ungdom (Ungdomsstyrelsen, 1996 s 131).

Ungdomstid= Som vi redan nämnt i problemformuleringen kommer vi i uppsatsen att behandla begreppet ungdom och ungdomar som ett sätt att leva. Ungdomstid blir därmed, utifrån vår definition, definierat som den tid i sitt liv som man lever med mindre ansvar. Även när man flyttar för att studera så är det ofta inte en permanent bostad och försörjningen sker oftast via studiemedel. Till ungdomstiden räknar vi våra två faktorer som behandlas under uppsatsen, utbildning och härmed en eventuell inledning av karriär samt vagabonderande. Det är svårt att sätta en gräns för när man är ungdom, ungdomsforskaren Thomas Öhlund säger: ” Många lever kvar i ungdomstiden ända upp till 30-årsåldern...” (Ungdomsstyrelsen, 2004, Internet 4).

Vuxentid= NE definierar en vuxen person som en person som vuxit och blivit fullt utvecklad fysiskt, mentalt, känslomässigt mm.(NE, 2004, Internet 5). Ungdomsforskaren Thomas Öhlund säger om vuxentiden: ”... att bli vuxna i traditionell mening med arbete, bostad, familj, banklån...” (Ungdomsstyrelsen, 2004, Internet 4). Även Hörnqvist uppfattar fyra stora händelser på väg mot vuxentiden, dessa är när man avslutar sin utbildning, skaffar sitt första arbete, bildar sitt första samboende samt får sitt första barn (Hörnqvist, 1994 s 191). Ovanstående tre definitioner av vuxentid visar på att begreppet är mångtydigt. I vår definition refererar vi mycket till att vuxentiden handlar om ett ökat ansvar vilket vi anser ovanstående citat från Öhlund förklarar mycket bra. Även vi lägger till definitionen, såsom Hörnqvist nämner ovan, begrepp så som fast anställning med eventuell karriär och familj och barn. Till definitionen vill vi även lägga ett större hushåll med tillhörande investeringar samt en mer trygg ekonomisk situation än under ungdomstiden. Ungdomsstyrelsen talar även om olika kriterier för vuxenblivande såsom när man flyttar hemifrån, får barn, är klar med sin utbildning, försörjer sig själv samt tar ansvar för egna beslut (Ungdomsstyrelsen, 1998 s 10). Av dessa så väljer vi i vår definition att koncentrera oss på när man får barn, försörjer sig själv och tar ansvar för egna beslut. Ett ansvar som enligt vår mening ökar under vuxentiden. De övriga två faktorerna anser vi tillhör ungdomstiden.

Vagabonderande= Medan ord som luffare och landstrykare innebär social stigmatisering, kan ordet vagabond även användas om en person som på en högre social nivå lever ett fritt och obundet liv utan ansvarstagande eller lever på rörlig fot och ofta byter vistelseort (NE, 2004, Internet 5).

Globalisering = Förändringsprocess varigenom stater och samhällen över hela jorden knyts samman i ömsesidiga beroendeförhållanden. När globalisering syftar på kulturella förhållanden avses en tendens till enhetlighet i konsumtionsmönster och spridning av samma kulturprodukter över hela världen (NE, 2004, Internet 5).

1.7 Fortsatt framställning

Kapitel två kommer att behandla bakgrunden till vårt valda ämne. Under rubriken historik återfinns en kort framställning kring i vilken ordning unga människor i tidigare generationer har gått igenom vissa viktiga händelser i livet. Efter detta kommer ett resonemang kring när man blir vuxen idag utifrån tidigare forskning och därefter följer en genomgång av faktorer som påverkar ungdomstidens längd så som utbildning, vagabonderande, karriär/arbete, flytta hemifrån och bilda familj och få barn.

I kapitel tre redovisas resultatet av intervjuerna samt de tillhörande analyserna. Vi har valt att lägga upp redovisningen av intervjumaterialet på så sätt att det följer en indelning efter varje ämne. Efter varje ämnesområde följer vår egen analys av svaren samt kopplingen till teorierna.

Kapitel fyra är en sammanfattning av resultatet från intervjuerna och analysen där vi besvarar våra frågeställningar.

Kapitel fem är en slutdiskussion som omfattar hela uppsatsen där även våra egna tankar kring uppsatsens ämne framkommer.

2 Bakgrund

2.1 Historik

Det svenska samhället har genomgått en rad förändringar under 1900-talet. Vi har gått från bondesamhälle till industrisamhälle och vidare till informationssamhälle. Utbildningssystemet har expanderat och kvinnors deltagande på arbetsmarknaden har ökat kraftigt. Detta har tillsammans med ett kraftigt ökat välstånd och en snabb teknologisk utveckling bidragit till att individer födda i olika generationer har olika levnadsvillkor. I ett statistiskt samhälle, utan ovanstående exempel på utveckling, lever en person som är 25 år sitt liv på i stort sätt samma sätt som 25-åringar gjorde 100 år tidigare. Med detta menar vi att eftersom Sverige har gått

från bondesamhälle till informationssamhälle och genomgått alla de förändringar som detta medför, så har dagens ungdomar andra levnadsvillkor än ungdomar hade för 25 år sedan. Hörnqvist anser att det i samhället finns ett antal normer för vad en person förväntas göra respektive inte göra vid en viss ålder i sitt liv, dvs. åldersstratifiering. De flesta av dessa normer gäller övergångar tidigt i livet, men det finns t.ex. även en reglerad pensionsålder i Sverige. Åldersstratifieringar förändras vanligtvis mycket långsamt men om det sker en snabb samhällelig förändring påverkar detta åldersstratifieringssystemet snabbare. Ett exempel på detta kan vara ökande utbildningslängd (Hörnqvist, 1994 s 187-193).

I vårt samhälle finns det ingen klar gräns för när man lämnar barn- och ungdomsåren bakom sig och går in i vuxenlivet, detta sker i olika etapper. Dessa kan innefatta att lämna skolan, ta körkort, flytta hemifrån, etablera sig på arbetsmarknaden, flytta ihop med en partner, skaffa barn etc. Dessa händelser kan ses som ett steg i en frigörelseprocess från föräldrahemmet till att bli en självständig individ. Hörnqvist urskiljer fyra stora händelser på väg mot vuxenlivet, dessa är när man avslutar sin utbildning, skaffar sitt första arbete, bildar sitt första samboende samt får sitt första barn. Vid en jämförelse mellan årgångar tjugotalister till sextiotialister avseende mönstret för i vilken ordning man eventuellt genomgår dessa fyra händelser: avslutar sin utbildning, skaffar sitt första arbete, bildar sitt första samboende samt får sitt första barn ser man att ovanstående turordning är vanligast i alla åldersgrupper. Dock blir trenden svagare i de senare generationerna. 42 % av tjugotalisterna följde detta mönster medan bara 25 % av sextiotialisterna följde samma mönster (ibid.). Detta anser vi visar på att turordningen förändrats för att kanske ge plats åt ”andra saker” som dagens ungdomar vill göra. En konsekvens av detta blir härmed att ungdomstiden förlängs. Vi anser också att den tidigare så självklara övergången från avslutad utbildning till första arbete för dagens ungdomar inte är så självklar. Idag kan det dröja många år innan en person för första gången etablerar sig på arbetsmarknaden och därigenom blir det svårare att följa samma turordning som tidigare generationer. Detta resonemang får vi stöd av i Ungdomsstyrelsens utredning, där de menar att utvecklingen under de senaste årtiondena har inneburit att ungdomars inträde på arbetsmarknaden har skjutits högre upp i åldrarna (1996 s 72).

2.2 När blir man vuxen idag?

Efterkrigstidens diskussion om ungdomar har präglats av föreställningen att ungdomstiden har blivit allt längre och att allt fler ungdomar under en längre tid har kommit att befinna sig i en mellanställning mellan barndom och vuxenliv (Ungdomsstyrelsen, 1996 s 13).

I litteraturen talas det ofta om att ungdomstiden under 1990-talet har förlängts vilket innebär att ungdomar kommer senare in i vuxenlivet än vad som tidigare var fallet. I ungdomsstyrelsens rapport behandlas ett antal olika kriterier för vuxenblivandet. Bland dessa nämns t.ex: när man flyttar hemifrån, när man får barn, när man är klar med sin utbildning, när man försörjer sig själv, när man tar ansvar för egna beslut m.fl. Rapportens resultat visar att ungdomar mellan 16-29 år anser att frågan kring när man blir vuxen framförallt domineras av faktorer som individens frihet, ansvar och handlande. Majoriteten av de tillfrågade ungdomarna i undersökningen instämmer i påståendet att man är vuxen när man tar ansvar för sina egna beslut. Andelen som tycker att man är vuxen när man är klar med sin utbildning är låg, däremot så instämmer de som studerar i allt högre grad med påståendet att man blir vuxen när man har avklarat sina studier (Ungdomsstyrelsen, 1998 s 10-13). Sålunda anser vi att det återfinns en tendens att de tillfrågade i stor utsträckning anser sig vara vuxna i förhållande till det kriterium som de själva ser sig passa in i t.ex. så anser de som har fått barn i allt högre grad att man inte blir vuxen förrän man har skaffat barn.

Det är svårt att sätta en gräns för när man är ungdom, ungdomsforskaren Thomas Öhlund säger: ”Många lever kvar i ungdomstiden ända upp till 30-årsåldern utan att bli vuxna i traditionell mening med arbete, bostad, familj, banklån eller vad det nu kan vara. Samtidigt ser man att ungdomskulturen sprider sig neråt 10-årsåldern” (Ungdomsstyrelsen, 2004, Internet 4).

2.3 Faktorer som påverkar ungdomstidens längd

Vi har valt att koncentrera oss på faktorerna: utbildning, vagabonderande och flytta hemifrån som faktorer som vi anser inträffar under ungdomstiden och påverkar dess längd. Vi har även behandlat faktorerna karriär/arbete, bilda familj och skaffa barn som faktorer som enligt vår definition inträffar under vuxentiden. Vi vill poängtera att vi inte likställer begreppen arbete och karriär, man kan arbeta utan att göra karriär men en karriär föregås ofta av ett arbete. Enligt vår definition inträffar arbete och karriär under vuxentiden men vi anser att en karriär kan påbörjas redan under utbildningstiden och därmed till viss del under ungdomstiden. Dock anser vi att arbete och karriär till största del sker under vuxentiden eftersom det är först då de flesta personer etablerar sig på arbetsmarknaden. Ovanstående faktorer är inte på något sätt allmänt vedertagna men vi väljer att koncentrera oss på dessa och det gör vi med stöd av Ungdomsstyrelsens utredning. De nämner att några kriterier för vuxenblivande är just att

flytta hemifrån, bilda familj, skaffa barn och avsluta sin utbildning. Utredningen framhäver även att något som ingår i ungas framtidsplaner är visioner om att få uppleva världen (1998 s 10, 121). Vi har även valt ovanstående faktorer med tanke på att våra intervjuer och analysen av dessa i kapitel tre utgår ifrån dessa faktorer. Framställningen nedan bygger på tidigare forskning och dess resultat.

2.3.1 Utbildning

En allt längre utbildningstid är något som kommit att prägla den förlängda ungdomstiden och i framtiden kommer samhället att ställa större krav på en högre utbildning. Samtidigt finns en tendens i samhället som visar att studier inte bara uppfattas som en väg till arbete utan också som ett alternativ till arbete (Ungdomsstyrelsen, 1996 s 34-35). Något som vittnar om ungas höga utbildningsambitioner är att unga mellan 20-29 år redan 1997 hade en högre formell utbildning än de som var mellan 35-74 år. Detta kan till viss del förklaras genom att de allra äldsta i stor utsträckning inte har gymnasieutbildning. Ungdomar är redan ifatt de vuxna vad avser högskolestudier, 25 % av de äldre och 30 % av de yngre har en akademisk examen eller enstaka universitets- eller högskolekurser. Många av de yngre (20-29 år) har även planer på att fortsätta studera, 55 % har för avsikt att ha en akademisk examen när de är 35 år (Ungdomsstyrelsen, 1998 s 32-34).

De höga utbildningsambitioner hos de yngre har antagligen ett antal förklaringar. I det framtida yrkes- och näringslivet har under 1990-talet det fördjupade kunskapsbehovet troligen ökat. En annan orsak är den ökande arbetslösheten som gett ungdomarna insikt om de nutida och framtida villkor som gäller på arbetsmarknaden. En högre utbildning ses troligen som mycket mer avgörande för möjligheterna att etablera sig på arbetsmarknaden idag än för bara fem år sedan. Idag anser många att man aldrig blir klar med sin utbildning eftersom man under hela livet måste vidareutbilda och kompetensutveckla sig (ibid.).

Befolkningens utbildningsnivå i Sverige har sakta men säkert stigit vilket är ett resultat av utbildningssystemets reformering och expansion. 1990-talets gymnasiereform hade som syfte att göra all gymnasieutbildning treårig vilket kommer att innebära att en stor del av den framtida befolkningen som lägst kommer att ha en treårig gymnasial utbildning (SCB, 2004, Internet 2). Inom den högre utbildningen har en expansion ägt rum där antalet utbildningsplatser har ökat (Ungdomsstyrelsen, 1996 s 34). Den officiella målsättningen är att åtminstone hälften av alla ungdomar skall ha börjat en högskoleutbildning innan 25 års ålder, (Salonen, 2003 s 20). De senaste åren har de högskolestuderande blivit allt yngre, beroende

på att ökningen av personer som går direkt från gymnasieskolan till högskolan har ökat (Ungdomsstyrelsen, 1996 s 34). Från 1997 infördes rätten att kunna läsa upp sina gymnasiebetyg via Komvux vilket allt fler ungdomar utnyttjar. Genom att möjligheten till att läsa upp sina betyg finns så anser vi att fler ungdomar, som annars kanske inte haft tillräckliga betyg, nu kan vara med och konkurrera om högskoleplatserna. Resultatet som vi dock kan se är att utbildningstiden blir ännu längre samt att vi tror att det totalt sett idag är fler ungdomar som väljer att läsa vidare. Då vi anser att utbildning är något som hör ungdomstiden till så innebär en förlängd utbildningstid sålunda även en förlängd ungdomstid.

2.3.2 Vagabonderande

Anledningen till att vi har valt att behandla vagabonderande som en faktor som påverkar ungdomstidens längd och innehåll är att vi anser att många ungdomar idag ger sig ut på längre eller kortare resor som vi anser förlänger ungdomstiden. Enbart studier utomlands behöver inte leda till att ungdomstiden förlängts men vi anser att det är under denna tid som sådana möjligheter ges, då man enligt vår definition av en ungdom, är obunden och fri att göra vad man vill.

Globaliseringen har påverkat förutsättningarna för utbildning, konsumtion och handel. Globaliseringen har även ändrat människors syn på världen och dagens ungdomar förhåller sig till kontinenter på ett sätt som kan liknas vid tidigare generationers förhållande till socknar (Fürth, Holmberg, Larsson & Raaterova, 2002 s 29-30). Ungas framtidsplaner innefattar ofta visioner om att få uppleva världen, de vill resa och se sig om i världen samt få kunskaper och möjligheter att knyta internationella kontakter i arbetslivet (Ungdomsstyrelsen, 1998 s 121). Statistik visar att en tredjedel av dagens unga har rest på egen hand utanför Norden. Sju av tio kan tänka sig att arbeta utomlands under minst tre år, och 45 % kan tänka sig att göra det under större delen av sitt yrkesverksamma liv. Under 1995-1999 har antalet svenska ungdomar som studerar utomlands på högskolenivå med svenska studiemedel ökat med närmare 70 % (Fürth, Holmberg, Larsson & Raaterova, 2002 s 29-30). De som studerar har i högre grad konkreta planer på att flytta utomlands än de som förvärvsarbetar eller är arbetslösa (Ungdomsstyrelsen, 1998 s 122).

Den ökade rörligheten har bland annat lett till att människors referensramar och syn på omvärlden har förändrats. Unga i Sverige idag sägs utgöra en internationellt orienterad ungdomsgeneration, en generation som har fått omfattande internationella erfarenheter bl.a.

genom massmedia och egna resor. Idag reser många unga svenskar ut i världen under kortare eller längre tid för att arbeta, studera och/eller semestra. Detta inslag har för många unga blivit en viktig del av planerna för framtiden. Ungdomstiden utgör en period i livet då människor skaffar sig kontakter, kunskaper och erfarenheter som är viktiga tillgångar under det fortsatta livet. I detta sammanhang kan det internationella inslaget vara betydelsefullt. De ungas rörlighet kan uppfattas som både positivt och negativt. Det upplevs av de allra flesta som positivt att unga människor får internationella erfarenheter i form av bättre språkkunskaper, erfarenheter av andra kulturer osv. Samtidigt kan de ungas rörlighet uppfattas som ett hot då utvandringen av unga välutbildade kan få negativa konsekvenser för utvecklingen i Sverige (Jonsson, 2003 s 3-4).

En anledning till att unga reser är för att visa sig självständiga och som en del av ett karriärsteg. Forskning om ungas resande visar att fördelarna med att resa bottnar i västerländska medelklassvärderingar och att resande ofta är något för de privilegierade. Att ge sig ut på en längre resa anses ge status i vårt samhälle. Resan kan ge självförtroende, social kompetens och leda till att man tar större ansvar över sitt liv. Men även om resandet oftast ses som något positivt i vår kultur är det inte alla som kan resa iväg. Fortfarande är fördelarna förknippade med medelklassvärderingar, som att resandet ger bildning, att man utvecklar sig själv och lär sig om andra kulturer (Ungdomsstyrelsen, 2004, Internet 3).

2.3.3 Karriär/ Arbete

Vi har valt att ta med karriär och arbete som faktorer som förlänger ungdomstiden eftersom att kunna få ett arbete idag ofta kräver en längre utbildning. Dessutom är ett arbete grunden till en självständig ekonomisk trygghet. Vid betraktelse av vår definition av ungdomstiden så kan vi konstatera att vi anser karriär och arbete vara faktorer som till större del hör ihop med vuxentiden eller åtminstone vara faktorer som kan ses som en inkörsport till vuxentiden. Vi anser även att det är viktigt att skildra hur arbetslösheten påverkar ungdomar och eventuellt förlänger ungdomstidens längd, eftersom arbetslöshet kan förhindra att unga människor kan skapa sig en självständig försörjning och ett boende.

Medan tidigare generationer kunde följa relativt väl upptrampade stigar från skola till arbetsliv, har vägen till en plats på arbetsmarknaden under 90-talet för många blivit längre och krokigare. Den har också på många sätt blivit mer osäker och många ungdomar tvingas söka nya vägar till arbetslivet där kortare eller längre perioder av arbetslöshet och/eller deltagande i arbetsmarknadspolitiska insatser inte är något ovanligt. (Gullberg & Börjesson, 1999 s 7).

Under 1900- talet har man kunnat urskilja stora skillnader mellan olika generationer avseende när övergången till yrkeslivet sker. En förklaring till skillnaderna har att göra med vilket utbildningssystem de har gått i. En större andel av tjugo- trettio- och fyrtiotalisterna började arbeta när de var mycket unga, medan femtio- och sextiotalisterna kom ut på arbetsmarknaden när de var äldre (Hörnqvist, 1994 s 200).

Utvecklingen under de senaste årtiondena har inneburit att ungdomars inträde på arbetsmarknaden har skjutits allt högre upp i åldrarna. Detta kan till viss del förklaras genom att utbildningstiden har förlängts, men också av att ungdomar i högre utsträckning blivit hänvisade till olika former av tillfälliga anställningar (Ungdomsstyrelsen, 1996 s 72). Vi anser att förlängd utbildningstid samt tillfälliga anställningar förlänger ungdomstiden ur det perspektivet att ungdomarna på grund av dessa båda faktorer inte kan skapa sig en trygg ekonomisk situation. Tidsbegränsade anställningar har på senare tid blivit allt vanligare då den arbetsrättsliga lagstiftningen har förändrats för att underlätta för arbetsgivaren att anställa på tidsbegränsade kontrakt. Idag har omkring 14 % av alla anställda ett tidsbegränsat kontrakt. Tidsbegränsade anställningar är vanligare bland yngre personer i arbetskraften och det är också där som ökningen varit som störst (SCB, 2001 s 12). Då vi, som vi tidigare nämnt, anser att arbete och karriär till stor del är någonting som tillhör vuxentiden, så kan ett senare inträde på arbetsmarknaden samt tidsbegränsade och härmed osäkra anställningar, bidra till en förlängd ungdomstid.

Enligt Ungdomsstyrelsen är övergången från utbildning till förvärvsarbete för de flesta ett av de viktigaste stegen i vuxenblivandet, ett vuxenblivande som enligt vår definition innefattar ett fast arbete och en trygg självständig försörjning. Etableringen på arbetsmarknaden utgör ofta en förutsättning till en självständig försörjning. Arbetslösheten betraktas som ett av de allvarligaste samhällsproblemen då den som drabbas av arbetslöshet inte bara riskerar en ekonomisk förlust utan också förlorar sin delaktighet i ett viktigt socialt sammanhang. Under 1990-talet har arbetslösheten bland ungdomar ökat drastiskt, 1995 låg arbetslösheten för ungdomar mellan 20-24 år på över 16 %. Utöver dessa finns även de ungdomar som deltar i olika former av arbetsmarknadspolitiska program (Ungdomsstyrelsen, 1996 s 72-73). Under 1980- talet skapades särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder riktade till ungdomar. Dessa har haft olika utformning under olika tidsperioder, men omfattningen och kostnaderna för dessa har ökat mycket under 1990- talet. Det är inte längre ett jobb på arbetsmarknaden som är det givna steget till vuxenlivet idag utan en kortare eller längre period i någon

arbetsmarknadsåtgärd är vanligt (Gullberg & Börjesson, 1999 s 86). Vi anser att arbetslösheten bland ungdomar är en bidragande faktor till att ungdomstiden förlängts. Eftersom ungdomar idag efter avslutad utbildning inte kan garanteras ett arbete kan de heller inte bli självförsörjande i den mening att de kan skapa en egen ekonomisk trygghet.

Sedan 1997 har den öppna arbetslösheten sjunkit för att år 2000 ligga på 4,7 %. Arbetslösheten är emellertid störst hos de yngre (SCB, 2001 s 15). Ungdomar i åldrarna 16-19 år befann sig 1996 i mycket liten utsträckning på arbetsmarknaden. År 1975 fanns mer än 57 % av dessa i arbetskraften. År 1995 var motsvarande siffra 28 % (Ungdomsstyrelsen, 1996 s 77). Erfarenheten av tidigare arbetslöshet skiljer sig mellan de som är äldre (35-74 år) och de som är yngre (16-29 år). Även om de äldre har längre erfarenhet av arbetslivet är det större andel yngre som har erfarenheter av arbetslöshet. En fjärdedel i åldersgruppen 16-29 år har en period av korttidsarbetslöshet bakom sig (Ungdomsstyrelsen, 1998 s 18). Här kan vi åter igen visa på de olika förutsättningar som dagens ungdomar har i förhållande till tidigare generationer. Tidigare generationers ungdomar anser vi hade möjlighet att först utbilda sig, skaffa sig ett arbete och börja arbeta och hade därefter ekonomiskt underlag till att bilda familj och skaffa barn. Med dagens arbetslöshet i åtanke, och att denna som ovanstående statistik visar, främst drabbar de yngre, anser vi inte att dagens ungdomar har dessa förutsättningar att utvecklas mot vuxenskapet. Ett vuxenskap som enligt vår definition bl.a. innefattar ett arbete som ger en självständig ekonomisk försörjning.

Ungdomar befinner sig i en situation där de i normala fall ska integreras i samhället som självständiga vuxna individer. För att träda in i vuxenlivet krävs bland annat ekonomiska resurser för att exempelvis kunna flytta hemifrån eller flytta samman med en partner. Under 1990- talet då en mycket stor del av ungdomarna saknade ett arbete väcks frågan vad som händer med dessa ungdomars inträde i vuxenlivet (Gullberg & Börjesson, 1999 s 137).

2.3.4 Flytta hemifrån

En av ungdomstidens stora händelser är att flytta hemifrån, vilket också innebär ett första steg ut på bostadsmarknaden. Det är en relativt liten del, 20 % av alla unga, som anser att flytten från föräldrahemmet innebär ett avgörande steg in i vuxenlivet. Statistik från 1997 visar att medelåldern för när en ungdom flyttar hemifrån är 19 år. Det betyder att 1990-talets ungdomar inte skiljde sig från någon annan generation ungdomar under efterkrigstiden (Ungdomsstyrelsen, 1998 s 24-27). Dock inser vi att vi måste ha i åtanke att stora delar av

1990-talet var krisår och innebar en förändring i välfärden som kan ha påverkat ovanstående statistik. Medelåldern vid flytt från föräldrahemmet var den samma för den generation som var ung på 1950- och 1970- talet som för 1990-talets unga. Detta visar att frigörelsen från föräldrahemmet och etableringen på bostadsmarknaden inte har förändrats under efterkrigstiden (ibid.).

Beslutet att flytta hemifrån beror i hög grad på vilken inkomst man har. Statistik från 1996-1997 visar att av unga i åldrarna 16-29 år som hade en årsinkomst under 25 000 kr före skatt hade knappt 30 % flyttat hemifrån. Bland dem som hade en årsinkomst på mellan 50 000 – 100 000 kr hade nästan 90 % flyttat hemifrån. Att skapa ett eget boende är med andra ord starkt förenat med ungdomars förvärvsarbete och etablering av en egen hushållsekonomi. Hälften av dem som flyttat hemifrån förvärvsarbetar, 30 % studerar och drygt 12 % är arbetslösa. Av de som bor hemma studerar 70 % och 20 % förvärvsarbetar (ibid.).

Salonen hävdar dock, till skillnad från tidigare nämnd forskning, att det utan tvekan skett mycket stora förändringar i ungdomars etableringsmönster under de senaste årtiondena. Andelen kvarboende 19-20-åringar i föräldrahemmet har ökat kraftigt samtidigt som det blivit allt vanligare att skjuta upp sin egen familjebildning och barnafödande. Författaren hävdar också att andelen unga 19-20 år som bor kvar i föräldrahemmet totalt sett har ökat från hälften av de unga i slutet av 1970- talet till nästan tre fjärdedelar vid 2000- talets inledning (Salonen, 2003 s 15-16). Enligt vår definition så ingår händelsen att flytta hemifrån under ungdomstiden, detta innebär sålunda att om en person flyttar hemifrån senare så kan denna person betraktas som ungdom under en längre tid. Resultatet blir enligt vår uppfattning att ungdomstiden härmed förlängs.

Forskning från 1996 visar även att andelen unga som bor kvar i föräldrahemmet har ökat i alla åldrar sedan 1990. Den förlängda utbildningstiden och den svaga ställningen på arbetsmarknaden har lett till svårigheter att försörja sig vilket begränsar ungdomars möjligheter till att ha ett eget boende. I dag flyttar många unga hemifrån i samband med fortsatta studier eller i samband med första tillfälliga arbetet. Att flytta kan vara ett sätt att skaffa sig den utbildning och/eller det arbetet som kommer att ge inkomster. Två faktorer som påverkar när unga flyttar hemifrån är deras ekonomiska möjligheter samt utbudet av bostäder på inflyttningsorten (Ungdomsstyrelsen, 1996 s 130-133).

En förklaring till att en större andel unga bor kvar längre hemma är att utrymmesstandaren i föräldragenerationens bostäder har ökat. Det är också värt att påpeka att alla unga inte flyttar definitivt vid första flytten, idag är det inte ovanligt att unga återvänder till föräldrahemmet under någon eller några perioder efter flytten (Ungdomsstyrelsen, 1996 s 141).

2.3.5 Bilda familj och få barn

Ett tydligt mönster som talar för att det skett en långsiktig stabil förändring av unga människors familje- och boendemönster är i vilken grad som unga människor har bildat familj och blivit föräldrar. Över hälften av alla unga människor i åldern 26-27 år hade i slutet av 1970- talet bildat familj och fått barn medan motsvarande andel 20 år senare endast var 23 % (Salonen, 2003 s 16). Detta anser vi vara en stor förändring som visar att unga människor bildar familj allt senare. Detta är en faktor som vi även anser pekar på att ungdomstiden idag är förlängd, då man bildar familj och får barn senare. Resultatet av detta blir enligt vår definition att man går in i vuxentiden senare, då vi anser att familj och barn tillhör denna tid.

En viktig övergång för inträdandet i vuxenlivet är som vi redan har berört första gången man blir förälder. Denna händelse i livet utgör en rörelse bort från barn- och ungdomslivets obundna tillvaro och mot vuxenlivets ansvarstagande. Detta stämmer överens med vår definition av vad som skiljer ungdomstid och vuxentid. Vid en jämförelse mellan tjugotalister fram till sextio- och trettiotalister finns det uppenbara generationsskillnader för den ålder då en person blir förälder. Tjugo- och femtiotalister får barn sent och i mindre omfattning än trettio- och fyrtingotalister. Bland ”fyrtio- och femtiotalistkvinnorna” fanns även en relativt stor andel tonårsmödrar (Hörnqvist, 1994 s 195-198).

En undersökning som gjorts bland elever som går sista terminen på gymnasiet visar att dessa har en tydlig åsikt att familj och barn inte är något som omedelbart är aktuellt. Först gäller det att vara etablerad på arbetsmarknaden. Många av ungdomarna instämde i påståendet; Ej barn före fast arbete. En annan undersökning visar att tidpunkten för att skaffa första barnet starkt påverkas av arbetssituationen. Tidsbegränsat anställda ansåg sig i högre utsträckning vara påverkade än de med fast anställning. De med fast anställning påverkades främst av arbetstiden medan det avgörande för de med tidsbegränsade anställningar främst var ökad trygghet (SCB, 2001 s 6). De som är mest benägna att skaffa barn idag är de med fast anställning och god inkomst (SCB, 2004, Internet 6).

En undersökning som SCB genomfört visar att år 2003 var den genomsnittliga förstagångsmamman 28,8 år. För trettio år sedan var hon ca 5 år yngre, 23,8 år. En förklaring till varför beslutet att skaffa barn har senarelagts är att det har blivit vanligare att unga kvinnor och män skaffar sig en högre utbildning. Det är få unga kvinnor och män som skaffar barn under tiden de studerar (SCB, 2004, Internet 1). Det är främst studerande som har en låg fruktsamhet och en betydande del av fruktsamhetsnedgången under 1990-talet kan förklaras av att allt fler studerar (SCB, 1998 s 44). Det är svårt som student att försörja både sig själv och barn. För den som studerar passar kursupplägg och tentamenstider dåligt samman med de krav som föräldraskapet ställer. Ju längre utbildningen är desto senare får man barn (SCB, 2004, Internet 7). Ytterligare ett skäl till att barnafödandet minskat i unga år är att många väljer att bli föräldrar senare i livet. Dock visar undersökningar att män och kvinnor har en positiv inställning till att skaffa barn men att de har många andra saker de ska hinna med innan de blir föräldrar (SCB, 2004, Internet 1). Vi anser att dagens samhälle kräver att en person har en flerårig eftergymnasial utbildning för att kunna konkurrera på arbetsmarknaden inom många yrkesområden. Följden av detta blir därmed att studierna kommer i första hand under ungdomsåren och att barnafödandet blir en senare prioritering. Detta leder i sin tur till att första barnet får vänta tills utbildningen är avklarad och man har en ekonomisk trygghet, vilket i vår mening är ännu en orsak till att ungdomstiden förlängts.

3 Resultat och analys av intervjuer

3.1 Inledning

I detta kapitel kommer vi att redovisa resultaten från intervjuerna. Här kommer vi även att analysera materialet vi inhämtat samt koppla detta till olika relevanta teorier. Vi kommer endast att knyta an till de delar av de valda teorierna som vi anser är relevanta för vår analys. De teoretiker vars teorier som vi har valt att applicera på våra analyser är följande: Ulrich Beck, Zygmunt Bauman, Erik Erikson, Anthony Giddens samt Ferdinand Tönnies. Vi har valt att lägga upp redovisningen av intervjumaterialet på så sätt att det följer indelningen efter olika teman så som de återfinns i intervjuguiden. I vår framställning av resultaten från intervjuerna har vi valt att förkorta ordet intervjuperson till IP.

Samtliga intervjufrågor återfinns i bilaga 2, men för att underlätta för läsaren väljer vi även att redovisa frågorna i inledningen till varje tema.

Vår intervjuguide består av 7 olika teman, varav vi har analyserat samtliga. Det sista temat som berör respondenternas tankar om intervjun har vi sammanställt i källkritiken, stycke 3.7. Det tema i intervjuguiden som berör personlig bakgrund, har vi valt att sammanställa i nästföljande stycke. Som vi nämner i källkritiken kommer vi att bortse från att redovisa svaren på vissa frågor som vi i efterhand inte funnit vara relevanta för analysen.

Frågorna under område 1 var som följer: 1 A: Vilket år är du född och i vilken årskurs går du? 1 B: Var bor du? Bor du med dina föräldrar eller bor du ensam? 1 C: Om du bor hos dina föräldrar, när kan du tänka dig att flytta hemifrån? 1 D: Vilket program går du och på vilken skola? 1 E: Trivs du med det programmet? 1 F: Vilken utbildning har dina föräldrar och vad arbetar de med idag? 1 G: Har du ett stadigt förhållande?

Vi har intervjuat sju ungdomar och samtliga går på en och samma gymnasieskola i Helsingborg och alla läser en teoretisk linje. Vårt syfte var att intervjua gymnasieungdomar och urvalet slumpade sig så att sex stycken av ungdomarna går i årskurs tre och en i årskurs två på gymnasiet. Respondenterna är födda 1985 och 1986 och bestod av sex tjejer och en kille. Samtliga respondenter bor i Helsingborg med omnejd och bor hemma hos sina föräldrar. Fyra av respondenterna svarade att de kunde tänka sig att flytta hemifrån när de ska börja studera på högskola. Tre av respondenterna svarar däremot att de vill bo hemma hos sina föräldrar tills det att de har klarat av sina studier och kan försörja sig själva genom arbete.

3.2 Ungdomars tankar kring utbildning

Område 2 i intervjuguiden behandlar frågor kring studenten, fortsatt utbildning, betygspress mm. Frågorna är som följer: 2 A: Vad innebär studenten för dig? 2 B: Har du funderat på att läsa vidare? I så fall varför och till vad? 2 C: När har du tänkt göra detta? 2 D: Hur många år kan du tänka dig att lägga på studier? 2 E: Känner du någon betygspress för att komma in på eventuell fortsatt utbildning?

På fråga 2 A svarade två av respondenterna att studenten innebär ett steg in i vuxenvärlden och att man själv måste ta ansvar för sitt liv. Två andra respondenter svarade att studenten var ett tillfälle att avsluta sina grundkunskaper och att man nu fick börja om och läsa det som man var intresserad av. De övriga tre respondenterna betonade aspekter som frihet och att nu få möjlighet att göra saker som de själv ville.

Angående fråga 2 B så hade samtliga respondenter tankar på att läsa vidare. Motiveringar till detta löd att man idag måste läsa vidare för att få ett bra jobb i framtiden och för att kunna konkurrera om arbeten. IP 3 svarade ”Jag kommer nog att läsa vidare för jag tror att man aldrig får nog av kunskapen och man måste nog studera vidare för att få ett jobb senare”.

På fråga 2 C svarade tre av respondenterna att de avsåg att läsa vidare direkt efter studenten. En av dessa respondenter (IP 1) förklarade det som ”...att om man börjar jobba så kanske man fastnar i det och då tar det längre tid att läsa vidare”. Resterande fyra tänkte ta ett sabbatsår på minst ett år efter studenten innan de avsåg läsa vidare. Två av dessa poängterade att de ville arbeta en tid innan de fortsatte med sina studier.

På fråga 2 D var alla respondenter överens om att de kunde tänka sig att ägna 4-5 år åt fortsatta studier.

På fråga 2 E svarade alla respondenter utom en att de kände betygspress för att komma in på fortsatt utbildning. En (IP 6) svarade dock ”Definitivt inte för det finns ju högskoleprovet”.

3.2.1 Analys

Utifrån svaren i område 2 kan vi dra slutsatsen att alla ungdomarna har för avsikt att studera vidare och därigenom tror vi att de är införstådda med svårigheterna att få ett arbete. Vi inser dock att alla respondenterna går ett teoretiskt program och att detta kan påverka deras framtidsplaner angående studier. Det märks även i respondenternas svar i fråga 2 A avseende vad studenten innebär för dem, att respondenterna inte ser studenten som en milstolpe för där man avslutar studier och går in i arbetslivet, som det ofta var förr. Idag innebär det för de flesta respondenterna istället en början på nya studier. Studenten innebär för de flesta av våra respondenter att de får ta mer ansvar för sitt liv, de får mer frihet samt att de får möjlighet att göra saker som de själv vill. Över hälften av våra respondenter uppger att de vill ta ett eller flera sabbatsår innan de fortsätter med vidare studier. Här ser vi en koppling till den förlängda ungdomstiden, att de vill göra ”andra saker” innan de fortsätter sina studier. Tre av våra respondenter uppger istället att de vill läsa vidare direkt efter studenten, vilket leder till att de kommer att ha klarat av sin eftergymnasiala utbildning i unga år. Detta medför ett potentiellt tidigare vuxenskap, förutsatt att de kommer in på arbetsmarknaden och att man då ser detta som ett kriterium för vuxenblivandet. Vi anser att fortsatta studier på högskolenivå idag är något som hör ungdomstiden till, så som vi nämnt i vår definition av ungdomstiden. Utifrån

vårt analysmaterial kan vi se att även våra respondenter resonerar på detta sätt då de flesta har tankar om att fortsätta med vidare studier relativt snart efter studenten.

Samtliga respondenter uppger att de är beredda att ägna 4-5 år åt fortsatta studier och detta anser vi visar på att de är införstådda med att en eftergymnasial utbildning idag tar flera år i anspråk. Detta kopplar vi till vårt antagande om att då studietiden förlängs så förlängs även ungdomstiden. Det faktum att alla respondenter utom en svarar att de känner betygspress tycker vi visar på att de är medvetna om de höga krav som ställs på många av högskoleutbildningarna. Vi kan härmed utifrån vårt inhämtade analysmaterial konstatera att den förlängda utbildningstiden är en faktor som bidrar till att ungdomstiden förlängs. Både studier i form av högskoleutbildningar men även studier som syftar till att höja betygen för att komma in på högskoleutbildningar, s.k. komvuxutbildning kan i dag ta flera år i anspråk och detta anser vi kan leda till att man enligt vår definition lever som en ungdom under en längre period av sitt liv. Enligt vår definition så ingår utbildningen under ungdomstiden.

Utifrån respondenternas svar under område 2 väljer vi här att göra en koppling till Becks teori om risksamhället och om de förändrade villkoren som skett på utbildnings - och arbetsmarknaden. Beck förklarar de förändringar som samhället har genomgått genom att likna det vid en ”spöktågstation”. De områden i utbildningssystemet som har drabbats av arbetslöshet liknar mer eller mindre en spöktågsstation där tågen inte längre går enligt tidtabellen. Ändå sker allting enligt invanda gamla mönster, de som vill resa någonstans måste köa till någon av biljettluckorna där det delas ut biljetter till tåg som ofta är överfulla eller inte längre går i den angivna riktningen. I biljettluckan står utbildningstjänstemännen och delar ut biljetter som inte leder till väntad destination. Med detta menar vi att ungdomarna påbörjar en utbildning i hopp om att få ett bra arbete men i själva verket leder utbildningen inte till väntad destination. Beck menar dock att många ungdomar som börjar studera är medvetna om svårigheterna med att få ett arbete men för dem som inte har den insikten kan det bli en chock att de vid avslutad utbildning står inför stora svårigheter att erhålla ett arbete. När ungdomarna möter dessa svårigheter på arbetsmarknaden så leder ofta det till att många ungdomar stannar kvar i skolan och skaffar sig ännu fler högskolepoäng. Detta kan enligt Beck liknas vid att skolan blir en förvaringsplats, en väntsal som inte längre fyller sin uppgift att kvalificera människor för arbetsmarknaden (Beck, 2000 s 240-241).

Beck talar även om att vi lever i ett risksamhälle där människan måste leva med en beräknande inställning till handlingarnas många möjligheter, både positiva och negativa, som

vi idag regelbundet konfronteras med både individuellt och globalt (Giddens, 1999 s 40). Utifrån vårt intervjumaterial kan vi tydligt se denna beräknelighet i deras kännedom om den hårda konkurrensen i samhället och på arbetsmarknaden, och därigenom deras drivkraft att de trots dagens arbetslöshet väljer att hoppa på spöktåget. Vår uppfattning är att ungdomar idag generellt sett inte har så många val. Väljer de att inte utbilda sig på högskolenivå så finns det inte många arbeten att få men väljer de att läsa vidare på högskola så har de i alla fall bättre chanser att konkurrera på arbetsmarknaden.

3.3 Ungdomars tankar kring vagabonderande

Område 3 berör frågor kring ungdomars resande, huruvida de känner någon som är bosatt utomlands och hur de ställer sig till att själva bosätta sig utomlands. Frågorna är följande: 3 A: Har du varit mycket utomlands tillsammans med din familj eller själv med kompisar, pojkvän/flickvän etc.? 3 B: Känner du någon som studerar eller arbetar utomlands? 3 C: Kan du tänka dig att bosätta dig utomlands en period, i så fall när? Om ja, vad vill du i så fall göra utomlands? 3 D: Vilka fördelar och nackdelar ser du med att studera eller arbeta utomlands?

På fråga 3 A svarade två av de tillfrågade att de inte hade varit utomlands i någon större utsträckning. En av dem hade varit i sitt hemland ett antal gånger och den andre hade varit på lite charterresor. Resterande fem ansåg att de hade varit utomlands relativt mycket. Många hade varit ute och rest med familjen och några stycken hade även varit utomlands tillsammans med kompisar.

På fråga 3 B svarade alla respondenter utom en att de kände någon som arbetar eller studerar utomlands. En del av respondenterna har kompisar som arbetar eller studerar i ett annat land och några har äldre syskon som tidigare varit utomlands.

Svaret på fråga 3 C löd, av de samma sex respondenter som på ovanstående fråga svarat att de hade någon i sin omgivning som studerat eller arbetat utomlands, att även de kunde tänka sig att bosätta sig utomlands en period. Av svaren framkommer att många har tankar på att antingen säsongsarbeta, arbeta som aupair, studera eller resa runt för nöjes skull och ta småjobb. En av intervjupersonerna kan dock inte tänka sig att bosätta sig utomlands med anledning av att hon trivs bra i Sverige.

På fråga 3 D nämndes olika fördelar och nackdelar med att arbeta eller studera utomlands. Fördelarna som respondenterna gav var att man får erfarenhet om världen runt omkring, man får bättre språk- och kulturkunskaper samt att man förstår andra människor bättre. IP 5 svarar som följande "Fördelar är om du väljer England t.ex. och så kommer du med examen därifrån så får du rätt bra jobb och rätt bra betalt sen ditt språk blir ju jättebra, engelska och det är ju jätteviktigt att kunna nuförtiden". Många betonar också vikten av att lära sig att klara sig själv. Nackdelar som nämns är att en utomlandsvistelse ofta leder till större kostnader. En person (IP 5) svarade att "...nackdelar kan ju vara att man är långt ifrån sin familj, ensam och känner sig inte riktigt att man hör hemma där".

3.3.1 Analys

På fråga 3 A märkte vi i efterhand att definitionen av vad mycket resande innebär tolkades på olika sätt av respondenterna. Att åka på charterresor kan uppfattas som "mycket resande" av någon som inte har varit utomlands någon gång medan någon annan som har mer resvana ser detta som "lite resande". Vi uppfattar vagabonderande såsom vår definition lyder: "...kan företeelsen vagabonderande även användas om en person som på en högre social nivå lever ett fritt och obundet liv utan ansvarstagande eller lever på rörlig fot och ofta byter vistelseort". Härmed motsätter vi oss Baumans definition av vagabonderande där han menar att en vagabond befinner sig i rörelse därför att han har knuffats på bakifrån, han har ryckts upp med rötterna från en plats som inte bär på några löften. En vagabond i Baumans mening befinner sig ofrivilligt på vandring. Vår föreställning av vad en vagabond är stämmer bättre överens med Baumans definition av en turist. Enligt honom är en turist en person som följer sina drömmar och betraktar resandet som den förnuftigaste livsstrategin. En turist har förförts av sensationssamlarens sanna eller påhittade drömmar (Bauman, 2000 s 87).

Vi ser ett samband mellan fråga 3 B och 3 C där samtliga respondenter som svarat att de känner personer som studerat eller arbetat utomlands även själva kan tänka sig att bosätta sig utomlands, således kan dessa enligt Baumans teori om turisten ha förförts av tidigare resenärers historier. Den intervjuperson som inte kände någon som studerat eller arbetat utomlands svarade även själv att hon inte ville bosätta sig utomlands. Här kan vi se en koppling mellan de som har människor i sin omgivning som arbetat eller studerat utomlands och som även själva vill ge sig ut i världen. För en person som inte påverkas av detta inflytande av människor som har varit mycket utomlands, blir det inte i lika stor utsträckning naturligt för denna person att ge sig ut i världen. I vårt resonemang kring vagabonderande

tycker vi det är viktigt att poängtera vikten av att det inte är en självklarhet för alla att kunna ta friheten att resa och se sig om i världen. Även om globaliseringen, med sina utökade och effektiviserade kommunikationsnät är lätt tillgängliga så är de inte disponibla för alla. Vi tycker att det är viktigt att ha i åtanke att resande även kräver ekonomiska tillgångar, vilket kan vara ett hinder som kanske inte gör resandet möjligt för alla.

Beck benämner ett sådant liv som sträcker sig över platser på olika kontinenter som att leva ett transnationellt liv. Ett transnationellt liv kan innebära att en person kan känna sig hemmahörande på många olika platser t.ex. så kan man vara mantalsskriven i Sverige men kanske bo korta perioder på andra ställen i världen. Ett brett kontaktnät av vänner i andra länder kan ge möjligheter till och underlätta förbindelser med flera platser i olika världar. Utan att det sker medvetet eller avsiktligt lever vi alla mer och mer globaliserat. Det globala upplevs inte längre som något hot och har enligt Beck nästlat sig in hos varje människa. Livet är inte längre platsbundet. Det finns idag en mängd teknologier som i vardagen överbryggat avståndet i tid och rum. Exempel på dessa är bil, flygplan, tåg, telefon, Internet och massmedia (Beck, 1998 s 100-102). Idag har fler människor i olika delar av världen drömmar om att livet kan ha en mycket större spännvidd. En förklaring till detta är massmedias vinkling av hur detta liv kan se ut (Beck, 1998 s 79). Vi anser att detta blir tydligt genom massmedias och TV:s olika artiklar och resereportage som ständigt lockar till ett liv med upplevelser av andra kulturer. Vi tror att dagens ungdomar är mer påverkade av globaliseringen än tidigare generationer då dessa praktiskt taget är uppvuxna med datorer och Internet. En annan förklaring till vårt antagande om att dagens ungdomar är mer globaliserade är att de har större erfarenhet av människor från andra kulturer. Dagens barn och ungdomar får tidigt lära sig att fungera tillsammans med människor från andra kulturer då det i dagens klassrum finns elever representerade från många olika länder. Utifrån vårt inhämtade analysmaterial upplever vi att våra respondenter i hög grad tänker utnyttja dagens möjligheter, som globaliseringen för med sig, att se sig om i världen. Utifrån respondenternas tankar om vagabonderande kan vi dra slutsatsen att de anser att resande är något som hör ungdomstiden till och som de ämnar göra antingen innan eller efter fortsatta studier.

En reflektion som vi gör är att endast tre av respondenterna uppgivit både för- och nackdelar på fråga 3 D. Resterande respondenter nämnde bara fördelar. Vi är medvetna om att vi kunde ha ställt om fråga 3 D till dem som endast nämnt fördelar, men det var ett medvetet val från vår sida att endast ställa frågan en gång för att kunna se vilket deras impulsiva svar blev.

Många av respondenterna nämner att fördelar med att studera eller arbeta utomlands är att man lär sig språket och kommer ut och ser världen. En av våra respondenter poängterar just det här med att en examen från ett annat land kan leda till ett bättre jobb och bättre betalt. Samma respondent framhäver även vikten av hur viktigt det är att kunna engelska idag. Detta visar även på den vikt som respondenternas lägger vid att kunna utmärka sig med sitt CV och sina erfarenheter av världen.

Utifrån vårt intervjumaterial kan vi se att våra respondenter är medvetna om vilka krav som dagens arbetsliv ställer och vikten av att kunna utmärka sig genom olika meriter och erfarenheter. Arbetslivet idag sker i ett mycket högt tempo och ställer krav på ständig förnyad kunskap inom sitt område för att hinna med i utvecklingen och inte bli utkonkurrerad. Giddens definierar detta i sitt begrepp modernitetens reflexivitet där individen ständigt måste göra revideringar mot bakgrund av nya informationer eller kunskaper (Giddens, 1999 s 30). En av våra respondenter visar tydligt upp denna insikt då hon framhåller vikten av att en examen från ett annat land kan göra det lättare att få ett arbete. I dagens samhälle då många företag flyttar utomlands så anser vi att en utländsk examen kan vara mer till nytta då konkurrensen om arbetena ökar både nationellt och internationellt. Utifrån analysmaterialet och respondenternas tankar kring vagabonderandets för- och nackdelar, ser vi det som att de gör prioriteringar under ungdomstiden som ska vara dem till gagn i vuxenlivet. Genom att de flesta till viss del prioriterar vagabonderande under ungdomstiden så för detta med sig erfarenheter som de kan ha nytta av längre fram i livet och som kan vara värdefulla att ha i vår globaliserade värld.

3.4 Ungdomars tankar kring karriär/arbete och familj

Område 4 berör frågor kring ungdomars inställning till familjebildande, äktenskap och karriär. Här ingår även en fråga kring hur ungdomarna prioriterar familjebildande, utbildning, karriär och vagabonderande. Frågorna är följande: 4 A: Vill du ha barn i framtiden? 4 B: När kan du i så fall tänka dig att skaffa barn? 4 C: Vilka kriterier tycker du ska vara uppfyllda innan en person skaffar barn? 4 D: Känner du någon i din egen ålder som har fått barn? Hur ser du på det? 4 E: Hur viktigt är det för dig att leva i ett samboförhållande eller äktenskap? 4 F: Hur viktigt är det för dig att bilda familj? 4 G: Hur viktigt är det för dig med karriär? Vad innebär det att göra karriär för dig? 4 H: Hur viktigt är det för dig att vara framgångsrik i ditt arbete? 4 I: Hur prioriterar du följande: familjebildande, utbildning, karriär och resande? Varför prioriterar du som du gör?

På fråga 4 A svarade samtliga respondenter att de vill ha barn i framtiden. Två av de tillfrågade tillägger dock att detta får ske långt in i framtiden eller när man får tid.

På fråga 4 B ligger intervallen för vid vilken ålder respondenterna kan tänka sig att skaffa barn på mellan 25 till 30 år, dock har majoriteten svarat att 27-28 år är en bra ålder. En person (IP 2) svarade "... när jag är klar med min utbildning och jag vill helst ha ett fast jobb och vara gift och ha hus/lägenhet så. Så jag vill ha allt klart så att barnet ska få det så bra som möjligt så att jag kan tänka mig i slutet av tjugo, 28-29 nåt sånt."

På fråga 4 C poängterade många att utbildning och arbete var viktiga faktorer som ska vara uppfyllda innan man skaffar barn. Ett annat kriterium som en del gav var att man som förälder ska kunna ta hand om barnet och ge det trygghet, både ekonomiskt och känslomässigt. En respondent (IP 6) tyckte inte att det skulle finnas några kriterier men att det är en fördel om mannen finns vid sidan, "...det kanske inte är så kul för barnet att växa upp utan båda föräldrarna." En respondent (IP 5) gav ett omfattande och utförligt svar.

Man ska absolut ha någonstans att bo, man ska ha arbete som ger stabilt bra betalt och en partner som man vet att man vill spendera många år av sitt liv tillsammans med. Ingen ostabil bakgrund för att ett barn behöver en säker plats och trygg och du ska känna att du kan ansvara för någon annans liv och du kan ge arton år att ägna åt någon annan.

Fråga 4 D syftar till att undersöka vilken inställning som våra respondenter har till personer som skaffar barn i ung ålder. Alla respondenter utom en känner någon som har fått eller väntar barn och som är i deras egen ålder. De flesta respondenterna tycker det är för tidigt och syftar på att man bör ha en utbildning och arbete själv. En respondent (IP 2) svarar (om en person hon känner) att "...hon måste ju själv också få uppleva livet innan hon kan uppfostra en annan."

På fråga 4 E svarar alla att de tycker att samboförhållande och äktenskap är viktiga saker i livet. Två av respondenterna gör skillnad på att leva i samboförhållande och äktenskap och en av dem (IP 3) säger "...det är ju samma sak, man bara skriver under ett papper/.../om man lever tillsammans så behöver man inget bevis för det."

På fråga 4 F är samtliga respondenter överens om att familjebildandet är viktigt. IP 7 svarar att ”Det är väl ändå ganska viktigt, det är väl det som kommer att präglade framtiden så att man känner att man har sina barn och sin familj och jag tror att det ger en väldigt mycket”.

På fråga 4 G svarade samtliga respondenter att de tycker att karriär är viktigt. Den innebörd som ungdomarna lade i begreppet karriär och vad karriär betyder för dem skilde sig lite åt. IP 1 svarade ”Jag tycker inte att man ska studera i flera år och sedan jobba i jättemånga år och skaffa barn när man är fyrtio. Jag tycker att familjen går lite före.” För många betyder karriär även att man får en bra utbildning och att man får ett bra jobb som man trivs med och som man kan utvecklas i. En av respondenterna (IP 2) menar ”Att göra karriär är att bli framgångsrik, att tjäna pengar och att bli igenkänd”.

Fråga 4 H handlar om hur viktigt det var för ungdomarna att vara framgångsrika i sitt arbete. Även på denna fråga svarade majoriteten att det är viktigt att vara framgångsrik i sitt arbete, dock fanns det två stycken som ansåg att det spelade mindre roll om de blev framgångsrika, bara de hade en hyfsad inkomst.

Fråga 4 I handlar om hur ungdomarna prioriterar familjebildande, utbildning, karriär och resande, samt varför de prioriterar som de gör. Tre av respondenterna prioriterade i följande ordning: utbildning, karriär, resande och sist familjebildande. Motiveringarna löd bland annat som IP 3 sade:

Utbildning först och främst, det är ju det som allting bygger på. Karriären kommer ju efteråt och lite resande ska man ju ha innan man skaffar barn och sånt, liksom så man inte stannar hemma hela tiden och man ska se lite av världen också. Så familjen kommer nog sist av de fyra. Så utbildning, karriär och resande sen familj.

De resterande fyra respondenterna har prioriterat på olika sätt, två av dem skilde sig åt då de hade för avsikt att prioritera resandet först. IP 4 säger ”Först hade jag nog sagt resande om det ska vara i roande syfte, så hade jag nog satt det först. Så har man liksom gjort den biten och så är man klar med det sen”. En respondents (IP 7) svar som vi tycker är representativt för vår föreställning om hur dagens ungdomar resonerar är följande:

Först så vill jag ju ha utbildning och resande och efter det då en karriär och sedan då kommer familjebildandet. Jag prioriterar väl så för att jag känner att jag vill hinna med allting. Man mognar väl efter ett tag och då är det viktigare med familjen men innan dess så vill jag ha gjort allt det andra jag är intresserad av.

3.4.1 Analys

Alla våra respondenter svarade att de ansåg en bra ålder för att skaffa barn var mellan 25 och 30 år och detta stämmer med statistik för medelåldern för den genomsnittliga förstagångsmamman som 2003 var 28,8 år (SCB, 2004, Internet 1). Vi anser att detta visar att ungdomstiden härmed har förlängts om man betraktar barnafödande som ett steg in i vuxenblivandet. En av respondenterna svarade att hon ville vara klar med sin utbildning och ha ett fast arbete innan hon skaffar barn. Detta tycker vi visar på att den ekonomiska trygghet som respondenterna eftersträvar och som de anser vara nödvändig för att kunna skaffa barn. Den ekonomiska tryggheten med fast anställning, anser vi, nås idag ofta inte förrän i denna ålder. Ungdomsstyrelsen skriver att:

...ungdomars allt senare etablering på arbetsmarkanden är med stor sannolikhet den viktigaste orsaken bakom ungdomars svaga inkomstutveckling under senare år. De ökade arbetslöshetssiffrorna under 90-talet har framför allt inneburit att ungdomars arbetsinkomster minskat (1996 s 104).

Detta anser vi visar på att den ekonomiska tryggheten som många eftersträvar innan de bildar familj, idag nås senare. Då vår definition av vuxentiden präglas av en mer stabil ekonomi så anser vi att ungdomarna upplever att familj och barn är något som ska ske under vuxentiden. Anledningen till detta är att många av respondenterna eftersträvar just en trygg ekonomi innan de skaffar barn.

Många av respondenterna framhäver vikten av att man ska kunna ge ett barn både känslomässig och ekonomisk trygghet. Samtidigt svarade en respondent att man ska kunna ge 18 år av sitt liv att kunna ägna åt barnet, vilket vi anser visar på en god insikt över vad det innebär att få barn. Alla respondenter utom en känner någon i sin egen ålder som fått eller väntar barn och dessa har endast negativa upplevelser av detta. Detta tror vi präglar deras syn på det tidiga föräldraskapet och kraven som de själva ställer på sitt framtida föräldraskap.

Vi upplever att våra respondenter anser att föräldraskapet ska ske under vuxentiden för att ge plats åt "andra saker" under ungdomstiden så som exempelvis studier och vagabonderande, vilket vi tidigare nämnt. Vi uppfattar det som att respondenterna definierar vuxentiden som en tid med plats för barn och familj, vilket även stämmer med vår definition av begreppet.

Vi upplever att fråga 4 E och 4 F är relativt lika vilket har gjort att vi fått liknande svar på de båda. Alla respondenter svarar att de tycker att samboförhållande och äktenskap är viktiga

saker i livet, likaså utgör familjebildande en viktig del av respondenternas framtidsplaner. Även fråga 4 G och 4 H är lika varandra och handlar om karriär respektive att vara framgångsrik i sitt arbete. Vi upplever att samtliga respondenter lägger stor vikt vid att göra karriär och tycker det är viktigt att vara framgångsrika i sitt arbete. Vår uppfattning är att både karriär och familj är viktigt för respondenterna men att karriär ligger dem närmare i tiden och därmed blir det också en viktigare prioritet för dem. Denna iakttagelse tycker vi bekräftar vår uppfattning om att karriär är något som man på sätt och vis påbörjar under utbildningstiden men att själva karriären kanske inte tar fart förrän under vuxentiden. Däremot så tolkar vi det som att respondenterna anser familj och barn tillhöra vuxentiden. Vi kan också tillägga att många av våra respondenter har planer på att strax efter, eller några år efter studenten påbörja en högskoleutbildning och tar härmed redan då sina första steg in mot karriären. Däremot ligger familjebildandet i en mer avlägsen framtid som kommer efter att utbildningen är avslutad och karriären är påbörjad.

Vi kopplar respondenternas svar kring familjebildande och karriär till Tönnies teori om Gemeinschaft och Gesellschaft. Enligt Tönnies är det som förbinder människorna baserat på ömsesidighet, på det inbördes förhållandet av krav och prestationer som gäller i ett socialt system. Förhållanden människor emellan kan indelas i två olika kategorier. Gemeinschaft kännetecknas av människor som är förenade genom de inre banden dvs. släktskap, blodsband, grannskap och vänskap (Falk, 1999 s 63-65). Det förhållande som Tönnies betecknar Gemeinschaft likställer vi med den gemenskap som ungdomarna eftersträvar i familjebildandet. Den andra kategorin, Gesellschaft, utmärks av de yttre banden där människor möts som intresse- och utbytespartner. Gesellschaft är mest förekommande i storstaden men finns dock i olika grader överallt i samhället. Oftast står det för syftet med en handling, ett mål som ska uppnås och för att nå målet reflekterar man och väljer vissa yttre medel. Här återfinns strävan, beräkning och medvetenhet (ibid.). För oss symboliserar ungdomarnas insikt om vikten av utbildning, arbete och karriär och deras planering kring detta, Gesellschaftets präglning under ungdomstiden. Fram till att de bildar familj vill de leva ett liv som kan liknas vid Gesellschaft dvs. vara obundna och fria. De vill kunna göra vad de vill, resa och jobba och satsa på karriären. När de sedan är redo att bilda familj och få barn blir det viktigare att känna trygghet och känna att de tillhör någon, dvs. leva ett liv liknande Gemeinschaft. Vi vill lyfta fram att begreppen Gesellschaft och Gemeinschaft kan användas för att förklara vissa händelser i en människas liv men att de även kan kombineras.

Syftet med fråga 4 I var att se hur ungdomarna prioriterade och att vi utifrån deras svar, i vilken turordning de prioriterar de olika faktorerna, skulle kunna få en uppfattning om i vilken utsträckning ungdomstidens förlängts. De flesta av respondenterna valde att prioritera familjebildandet sist av de ovan nämnda faktorerna. För de flesta var det viktigast att först skaffa sig en utbildning, några prioriterade dock resandet. Är det så att våra respondenter vill hinna med både utbildning, karriär och resande innan de bildar familj och således ha "levt livet" innan de binder sig och skaffar barn? Kan det vara så att majoriteten av ungdomarna prioriterar familjebildande sist då de anser att det är det riktiga steget in i vuxenlivet? Är det så att familjebildandet är ett kriterium för vuxenblivandet, så har våra respondenter genom sina prioriteringar förlängt ungdomstiden.

Svaren från prioriteringsfrågan kopplar vi till Giddens teori om livsstilar och livsplanering. Moderniteten konfronterar individen med en komplex mångfald av val samtidigt som moderniteten erbjuder liten hjälp när det gäller frågan om vad man bör välja. I dagens samhälle existerar det många olika livsstilsmöjligheter och det blir därmed viktigt att strategiskt planera sitt liv. Giddens hävdar att livsplanering är ett medel för att förbereda framtida handlingsförlopp och anser att man kan tala om livsplanskalendarer. Personliga kalendarer är redskap för att i tiden planera in viktiga händelser i individens liv. Dessa kalendarer revideras och rekonstrueras sedan mot bakgrund av förändringar i individens omständigheter (Giddens, 1999 s 101-109). Utifrån vårt intervjumaterial ser vi att respondenterna har en relativt ordnad tankegång i sin livsplanering och har således en viss överblick av framtiden och gör härmed sina val utifrån hur deras planering ser ut. Vi ser även att ungdomarnas livsplanering skiljer sig från tidigare generationers planering. Idag är ungdomarna medvetna om att de måste utbilda sig på högskolenivå för att få ett arbete, medan tidigare generationer kunde gå direkt ut i arbetslivet efter avslutad grundskola. Detta anser vi har lett till att ungdomstiden har förlängts.

3.5 Ungdomars tankar kring ungdomstiden och vuxentiden

Frågorna under område 5 handlar om ungdomars inställning till när man blir vuxen och vad som skiljer vuxenskapet från ungdomstiden. Frågorna är följande: 5 A: Vad innebär ungdomstiden för dig? 5 B: Hur länge anser du att man är ungdom och när blir man vuxen? 5 C: Vad kännetecknar vuxenskapet från ungdomstiden?

På fråga 5 A svarade samtliga respondenter att ungdomstiden är en tid då man ska "...leva livet" och ha kul. IP 4 beskrev ungdomstiden som följande " Den innebär mycket för jag tycker det är viktigt att man ska ha varit ung innan man går och blir vuxen. Vuxen ska du vara hela livet...". Många av respondenterna anser att en stor del av ungdomstiden ska gå ut på att ha roligt och skaffa många vänner och inte satsa alltför mycket på skolan. En av respondenterna poängterade också att man under ungdomstiden ska hitta vem man är och vad man ska göra under sitt liv.

På fråga 5 B ansåg de flesta av respondenterna att skiljelinjen för när man blir vuxen varierar från person till person. Vissa personer känns vuxna när de är 19 år medan andra inte nått den mognaden vid 25 års ålder. Utifrån svaren kan vi urskilja vissa viktiga händelser som påverkar när en person blir vuxen, exempel på detta är när man tar studenten, flyttar hemifrån, blir myndig samt när man avslutat sin utbildning och går ut i arbetslivet.

Under fråga 5 C ansåg samtliga respondenter att det som kännetecknar vuxenskapet från ungdomstiden är att man får ta mer ansvar. Ungdomarna ansåg att under ungdomstiden så behöver man inte tänka på allting, det bara "flyter på". När man blir vuxen får man ta mer ansvar och det blir mer seriöst. En respondent (IP 5) gav svaret:

...Du behöver inte veta vad postgiro är, du behöver inte veta vad du ska göra, det är så mycket du inte behöver veta. Du behöver inte tänka på att du behöver lägga undan pengar till mat så du inte i slutet av månaden sitter där och har bara femtio kronor i handen och behöver ha mat på bordet. Vuxenlivet handlar om att då är det inte bara du som är i centrum utan du måste tänka på att prioritera. Att få lite ansvar.

3.5.1 Analys

Alla ungdomarna tyckte det var viktigt att "leva livet" medan man är ung för sedan börjar allvaret. De ansåg att det är viktigt att vara ung innan man blir vuxen. Utifrån vårt analysmaterial uppfattar vi det som att ungdomarna fokuserar mycket på att ungdomstiden ska vara en rolig tid och att vuxenlivet innefattar mycket mer ansvar. Även vi betonar i vår definition av ungdomstiden att denna tid innefattar mindre ansvar medan detta ökar under vuxentiden. De flesta av respondenterna ansåg att skillnaden mellan att vara ungdom och vuxen handlar mycket om personlig mognad. Dock hade de vissa kriterier som de ansåg påverka vuxenblivandet. Exempel på dessa var att ta studenten, bli myndig och att gå ut arbetslivet etc. Vi ser en skillnad mellan ungdomarnas och vår definition av vuxentiden. Medan ungdomarna hänvisar till faktorer så som att ta studenten, bli myndig eller gå ut i

arbetslivet så betonar vi i stället aspekter så som en fast anställning, barn och familj samt en mer trygg ekonomisk situation.

Psykologen Erik Erikson skiljer på ungdomstid och vuxentid genom sina olika kriser som han anser är utmärkande för de olika livsfaserna (Hwang & Nilsson, 1999 s 266-267). Erikson menar att det på varje stadium uppträder en normativ kris, en aspekt av utvecklingen som de flesta individer kommer att ställas inför och som de måste hantera på ett bra sätt för att sen utvecklas på ett sunt sätt (Eysenck, 2000 s 356). Den utvecklingsfas som Erikson anser karakteriserar ungdomstiden handlar om identitet kontra rollförvirring. I det moderna samhället slits ungdomar mellan att hitta sin identitet och att samtidigt hitta vägen framåt i livet. Erikson talar om att en lång utbildningstid ger ungdomarna längre tid att hitta sig själva och ger dem en chans att experimentera och pröva olika roller, beteendemönster och identiteter (Hwang & Nilsson, 1999 s 266-267). Vi tolkar detta som att Erikson menar att en förlängd ungdomstid, främst avseende förlängd utbildningstid, bidrar till att ungdomarna får större möjligheter att hitta sig själva. Detta bidrar också till att ungdomarna under en allt längre tid kommer ifrån det ansvar som våra respondenter anser utmärker vuxentiden.

Den kris som enligt Erikson följer efter ungdomsårens kris betecknas som närhet kontra isolering och denna infaller i tidig vuxenålder dvs. i tjugooårsåldern. Erikson menar att under denna kris så uppstår ett behov av att klara av närhet till, och beroende av en annan människa. Här är det även viktigt att lära sig att hantera kärlek och sexualitet samt att utveckla vänskapsrelationer, allt detta fördjupas och breddas av erfarenheten av att bli förälder (Eysenck, 2000 s 359). Utifrån vårt material ser vi dock att respondenterna prioriterar dessa frågor i slutet av sin tjugooårsperiod, när de har avklarat sin utbildning.

Erikson menar även att idag så förlängs puberteten in i den tidiga vuxenåldern på grund av längre utbildning än tidigare, ökande ungdomsarbetslöshet mm. Följden blir att det erbjuds färre möjligheter att ingå i meningsfulla aktiviteter (Jerlang, 1999 s 95). Här anser vi att vi får stöd i vårt resonemang om att en förlängd utbildningstid och brist på arbetstillfällen för ungdomar även förlänger ungdomstiden.

3.6 Ungdomars tankar om framtiden

Frågorna under område 6 handlar om ungdomars framtidsutsikter samt hur de känner inför framtiden. Frågorna är följande: 6 A: Hur ser du dig själv om 10 år? Vad har hänt under tiden? 6 B: Hur känner du inför framtiden?

På fråga 6 A poängterade samtliga respondenter att de om tio år främst ska ha slutfört sin utbildning och tagit de första stegen ut på arbetsmarknaden. Tre av respondenterna framhävde att de inom den givna tidsperioden ska ha hunnit med att resa. Fyra av respondenterna svarade att det i deras framtidsplaner också ingår att de ska ha börjat bilda familj.

På fråga 6 B var sex av respondenterna positiva inför framtiden. IP 5 svarade ”Framtiden blir vad man formar den till och vad man vill att den ska bli. Och eftersom jag vill att den ska bli ljus, så tror jag att den blir rätt ljus.” En respondent (IP 2) kände att framtiden känns både spännande och skrämmande ”...det är liksom så mycket som man måste göra och man börjar undra om tiden kommer att räcka till till allt och alla drömmar och planer man har”. En annan respondent kände ovisshet inför framtiden eftersom den personen inte vet vad som kommer att hända sen.

3.6.1 Analys

Utifrån vårt intervjumaterial ser vi att samtliga respondenter redan har planerat mycket av sin framtid och att de är väldigt medvetna om vad de vill göra. Det som samtliga respondenter poängterar är att de om tio år i första hand ska ha avslutat sin utbildning och kommit ut på arbetsmarknaden.

De allra flesta av respondenterna hade en positiv känsla av framtiden och detta tror vi kan bero på att de är så medvetna och fokuserade på vad de vill göra. Vi tror att vilken känsla man har inför framtiden beror på i hur stor utsträckning man vet vad man vill. Denna uppfattning kopplar vi till Eriksons teori om olika utvecklingsstadier som är uppdelade i åtta kriser. Erikson menar att det på varje stadium uppträder en normativ kris, en aspekt av utvecklingen som de flesta individer kommer att ställas inför och som de måste hantera på ett bra sätt för att sen utvecklas på ett sunt sätt (Eysenck, 2000 s 356). Den krisen som enligt Erikson kännetecknar ungdomstiden är identitet kontra rollförvirring. Denna innefattar frågor som ”Vem är jag? Vad tror jag på? Vad vill jag göra med mitt liv?” (Passer & Smith, 2001 s 483). Vår uppfattning är att våra respondenter i hög utsträckning har avklarat denna kris och är medvetna om vad de vill inför framtiden. Även här ser vi en koppling till Giddens teori om

livsplanering där vi anser att de ungdomar som har planerat sitt liv känner större säkerhet inför framtiden (Giddens, 1999 s 106).

3.7 Källkritik

I uppsatsens andra kapitel som behandlade historiken till det valda ämnet har vi använt oss av böcker, rapporter samt Internetkällor. Vi är medvetna om att Internetkällor kan vara osäkra dock anser vi att SCB:s och Ungdomsstyrelsens hemsidor är relativt säkra då de är webbplatser som är baserade på väl etablerade institutioner i samhället och bygger på fakta från egna undersökningar. Vi har även använt oss av Nationalencyklopedins hemsida för att definiera några nyckelbegrepp som vi använt i uppsatsen. Dock anser vi att även NE är en säker källa så till vida att det kan liknas vid ett uppslagsverk i litterär form. Osäkerheten med Internetkällor är dock att dokument från Internet kan tas bort efter en viss tid och detta är vi medvetna om.

I uppsatsens tredje kapitel som behandlade resultat, analys och teori har vi använt oss av våra intervjuer s.k. primärkällor samt ovan nämnda teoretiker. Av dessa är Beck, Bauman och Giddens primärkällor då de själva författat sina verk. Eriksons och Tönnies teorier har vi dock hittat i böcker där andra författare behandlar deras teorier, därmed är dessa sekundärkällor. Det negativa med sekundärkällor är att författaren kan göra egna tolkningar av teorierna. I en primärkälla återfinns teoretikernas egna tankar.

Under våra intervjuer tyckte vi det var av stor vikt att undersöka ungdomarnas upplevelser av intervjun och avslutade därför med ett antal frågor kring detta. Den första frågan, 7 A, löd: Hur har intervjun känts för dig? Här svarade samtliga respondenter att intervjun hade känts bra. Tre av respondenterna uttryckte att det hade varit aktuella frågor som var nyttiga för dem att tänka på. En respondent (IP 1) svarade om intervjun att den hade "...fått mig att inse att vuxenlivet närmar sig och att man inte bara kan glida runder längre och börja ta tag i det så småningom".

Den andra frågan, 7 B, löd: Har vissa frågor berört dig mer än andra? I så fall vilka? På denna fråga svarade många av respondenterna att ingen speciell fråga hade berört dem, dock svarade en att frågor kring arbete och framtidsutsikter berörde personen mer. En respondent (IP 3) svarade " Det är nog att ni koncentrerar er på var man övergår från ungdom till vuxen. Det är

nog många som inte vet och inte kan avgöra den själva frågan. Så jag tycker den är väldigt bra ställd”.

Efter att vi genomfört våra intervjuer kan vi även konstatera att vi kan rikta en del kritik mot vår intervjuguide. I början hade vi tänkt jämföra vilka kopplingar som fanns mellan ungdomarnas föräldrars utbildning och yrke samt ungdomarnas egna framtidsplaner. Samt hade vi tänkt göra en koppling mellan de ungdomar som hade ett stadigt förhållande och om deras syn på familjebildande skiljde sig från de övriga ungdomarnas syn, dock fann vi här inget samband. Vi hade även tänkt finna ett samband mellan ungdomarnas geografiska tillhörighet och deras planer på framtida studier med följd av eventuell flytt. Under arbetets gång har vi dock avgränsat ämnet och därmed har dessa frågor fallit bort. I efterhand kan vi konstatera att fråga 4 E gällande samboförhållande och äktenskap och fråga 4 F som handlar om familjebildande är väldigt lika och har gett ungefär samma svar. Under intervjuerna märkte vi att fråga 4 I, prioriteringsfrågan, uppfattades på olika sätt av ungdomarna. Några tolkade den som en fråga där vi ville undersöka i vilken turordning som respondenten tänkte sig framtiden och några tolkade den som en fråga där vi ville undersöka vilken av dessa faktorer som de ansåg var viktigast. Detta medförde att vi var tvungna att förtydliga frågan till vissa för att alla respondenterna skulle förstå den på samma sätt. Vårt syfte med fråga 4 I var att undersöka i vilken kronologisk ordning respondenterna prioriterade de olika faktorerna. En del av respondenterna hade även svårt att förstå fråga 5 C, som handlade om vad som kännetecknade vuxenskapet från ungdomstiden, och vi fick vid ett antal tillfällen även förtydliga denna fråga.

Under vår bearbetning av svaren från intervjuerna så kan vi i efterhand konstatera att vi riktade oss till rätt målgrupp. Det har varit frågor som är relevanta för ungdomar som befinner sig i mitten eller slutet av gymnasietiden och många hade redan funderat på många av frågorna. Detta har gjort arbetet lättare för oss och vi anser att vi har fått utförliga och bra svar från ungdomarna.

4 Sammanfattning

Vårt syfte med denna uppsats var att undersöka hur gymnasieungdomar i Helsingborg såg på sin ungdomstid och sin framtid. Vi ville även ta reda på hur de prioriterade familjebildande, utbildning, karriär och vagabonderande samt varför de prioriterade som de gjorde. Dessutom

ville vi undersöka vilken innebörd begreppet vuxentid hade för ungdomarna. Utifrån litteraturen valde vi att koncentrera oss på följande faktorer som vi ansåg påverkade ungdomstidens längd: utbildning, vagabonderande, karriär/arbete, flytta hemifrån samt bilda familj och få barn. Tidigare forskning kring dessa faktorer behandlade vi i historikdelen, detta mynnade sedan ut i vår egen undersökning kring hur ungdomar såg på sin ungdomstid och vuxentid och därigenom sin framtid. I vår undersökning använde vi oss av den kvalitativa metoden och gjorde s.k. respondentintervjuer med sju respondenter.

Nedan kommer vi att sammanställa det resultat som vi fick utifrån analysen och detta kommer vi att göra utifrån frågeställningarna, i den ordning som de står i inledningen. Ungdomarna som vi intervjuade hade många tankar kring de olika områdena som vi behandlade under intervjuerna. Ungdomstiden såg respondenterna som en tid då man skulle ha roligt och ”leva livet”. Under denna tid ansåg de även att det var av stor vikt att hitta sig själv och vad man ska göra i framtiden.

Ungdomarnas framtidsplaner var väl planerade utifrån deras olika önskemål om vad de ville skulle hända. Samtliga respondenter svarade att de om tio år i första hand skulle ha slutfört sin utbildning och tagit de första stegen ut på arbetsmarknaden. Därutöver ville några ha hunnit med att resa och andra ville även ha påbörjat sin familjebildning. Många av respondenterna hade en positiv syn på framtiden eftersom de redan hade planerat vad de ämnade göra.

Prioriteringsfrågan i sig var inte en så stor och omfattande fråga men den ledde till många tankar hos ungdomarna. Nedan kommer vi att sammanställa deras svar på denna fråga samt redovisa några av deras tankar kring varje område som utgjorde delfrågor i intervjuguiden. Gemensamt för alla ungdomar var att de prioriterade antingen utbildning eller resande först och att de alla gav familjebildande en ganska låg prioritet och många menade att de ville hinna med de andra faktorerna innan de bildar familj.

Den främsta anledningen till att respondenterna prioriterade som de gjorde var att de ansåg att man skulle göra det som främst intresserar en själv när man är ung och sedan när man mognar så finns det plats för familjebildandet. Samtliga respondenter hade planer på att läsa vidare och anledningen till fortsatta studier var att de ville få ett bra arbete i framtiden och kunna konkurrera om arbetena. För många av respondenterna var det viktigt att komma ut och se sig om i världen. Både genom arbete, aupairarbete, studier eller resande för nöjes skull. De

fördelar som respondenterna uppgav med att studera eller arbeta utomlands var bl.a. att man fick erfarenheter av världen samt bättre språk- och kulturkunskaper. Detta anser vi visar på vikten som ungdomarna lägger vid att ha kunskaper om världen omkring sig. De nackdelar med en utomlandsvistelse som ungdomarna nämnde var främst att det leder till högre kostnader. Samtliga respondenter hade tankar om både familj och barn men menade att detta kommer längre fram i tiden, en ålder som de ansåg vara bra för att skaffa barn är mellan 25-30 år, med majoriteten på 27-28 års ålder. Respondenterna menade att utbildning och arbete var viktiga faktorer som skulle vara uppfyllda innan man skaffar barn samt ska man kunna ta hand om barnet och ge det trygghet både ekonomiskt och känslomässigt. Samtliga respondenter ansåg att det är viktigt att göra karriär samt att vara framgångsrik i sitt arbete.

De flesta respondenterna ansåg att skiljelinjen för när man blir vuxen varierar från person till person. Dock fanns det vissa händelser i livet som påverkade mognadsprocessen. Exempel på dessa var när man tar studenten, flyttar hemifrån, blir myndig eller går ut i arbetslivet. Det som kännetecknar vuxenskapet är enligt ungdomarna att man får ta mer ansvar.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att våra respondenter hade många tankar kring sin framtid och hade redan funderat på många av de frågorna som vi ställde. Vi kan även se att resultaten från intervjuerna stämmer väl överens med tidigare forskning.

5 Slutdiskussion

Genom hela uppsatsen har vi behandlat olika områden som vi anser förknippas med ungdomstiden. Områden som påverkar ungdomstiden och dess längd har varit följande: utbildningstiden och vagabonderande, vilka vi anser tillhöra ungdomstiden, samt karriär/arbete och familj vilka vi anser tillhöra vuxentiden. I vårt syfte hade vi även för avsikt att undersöka ungdomars tankar kring ungdomstiden och vuxentiden samt framtiden. Vårt genomgående tema i uppsatsen har varit när man övergår från att vara ungdom till att bli vuxen, med antagandet om att man idag är ungdom under en längre period av livet idag. Några kriterier för vuxenblivandet, som vi författare har diskuterat sinsemellan, har varit om avklarad utbildning, att flytta hemifrån, att etablera sig på arbetsmarknaden samt att bilda familj och skaffa barn är hållpunkter i livet som påverkar vuxenblivandet. Under resans gång har vi dock blivit varse att om dessa ovan nämnda kriterier ska ses som hållpunkter till vuxenblivandet så innebär detta t.ex. att en person som aldrig får barn aldrig heller anses som

vuxen i den bemärkelsen. Innan vi genomförde intervjuerna trodde vi att exempel på självklara kriterier, som vi skulle erhålla från respondenterna, för när man blir vuxen skulle vara så som att bli myndig, flytta hemifrån eller försörja sig själv etc. Respondenterna angav dessa kriterier, men lade även stor vikt vid att ta ansvar, både för sig själv och för andra.

Uppsatsen och dess tema har lett till många tankar och funderingar hos oss själva kring vår egen ungdomstid och vuxentid. Vi tror att vår egen ålder har haft en viss påverkan på vårt förhållningssätt under arbetets gång och vi ifrågasätter nu i slutändan vår absoluta objektivitet till ämnet. Orsaken till detta resonemang är att vi själva anser oss vara i skiljelinjen mellan ungdomstid och vuxentid och att vi är förhållandevis unga då vi båda är i 22-23 årsåldern. Dock anser vi att vår ålder i vissa sammanhang kan ha varit till fördel då vi har lätt att sätta oss in i ungdomarnas situation och tankar samt så fick vi en bra kontakt med ungdomarna under intervjuerna, vilket kan ha berott på de få år som skiljer oss åt.

Vi tycker att det hade varit intressant att om ex. tio år kunna göra om samma studie för att se om resultaten skiljer sig från det vi har kommit fram till idag. Är det så att man om tio år kommer att betraktas som ungdom under en ännu längre tid av livet än idag? Prioriterar ungdomar om tio år på samma sätt som våra respondenter gör idag eller kommer det att förändras? Vi anser även att det hade varit intressant att göra samma studie i ett annat land och undersöka om resultatet hade skiljt sig från vår studie.

Det ämne som vi har berört i denna uppsats anser vi inte vara ett socialt problem idag, men kan inom en snar framtid betraktas som ett. Hur ungdomar idag prioriterar olika faktorer inför sin framtid påverkar hur samhället kommer att se ut när denna generation lämnat ungdomstiden och gått in i vuxentiden. Faktorer såsom förlängd utbildningstid, ungdomsarbetslöshet och senare inträde på arbetsmarknaden samt en senareläggning av barnafödande tror vi kan vara samhällsfrågor som framtidens socialarbetare kan få tacklas med. Dessa faktorer tror vi går hand i hand och påverkar varandra i den mening att en person t.ex. inte anser sig kunna bilda familj och skaffa barn förrän han eller hon har en ekonomisk trygghet och detta anser vi är svårt att uppnå innan man har ett arbete. Ett arbete är i sin tur svårt att erhålla idag utan en utbildning på högskolenivå. Således anser vi att ovanstående faktorer på många sätt hänger samman och både möjliggör och förhindrar varandra.

Utifrån våra intervjuer och den efterföljande analysen, tillsammans med litteratur och tidigare forskning, visar vi i vår uppsats på att vårt antagande om att ungdomstiden har förlängts, stämmer. Under uppsatsens gång har vi blivit varse om att det är svårt att finna definitioner för när man är ungdom och när man är vuxen. Något som vi har funderat på är om sättet man definierar begreppen påverkas av var man själv befinner sig i livet. Vi har sett att ungdomarna i begreppet vuxentid lägger faktorer så som att ta studenten, bli myndig eller gå ut i arbetslivet samt ett ökat ansvar. Vi däremot betonar, enligt vår definition, bl.a. fast anställning, barn och familj, ökat ansvar samt en mer trygg ekonomisk situation. Kan det vara så att ungdomarnas och vår definition av begreppen skiljer sig åt då vi befinner oss i olika stadier i livet? Hur resonerar då den generation som är före oss kring dessa båda begrepp? Vi anser att tidigare hållpunkter för vuxenblivandet såsom att bli myndig eller ta studenten inte längre är aktuella att tala om i dagens moderna samhälle. Vårt sökande efter en definition av begreppen ungdom och vuxen har uppmärksammat oss på det faktum att det idag inte finns en allmän definition av de båda begreppen. Idag är övergången från ungdomstiden till vuxentiden något som är individuellt betonat och skiljer sig från person till person. Därför väljer vi att här i slutet av vår uppsats återigen hänvisa till Öhlund som vi anser förklarar detta fenomen mycket bra:

”Många lever kvar i ungdomstiden ända upp till 30-årsåldern utan att bli vuxna i traditionell mening med arbete, bostad, familj, banklån eller vad det nu kan vara. Samtidigt ser man att ungdomskulturen sprider sig neråt 10-årsåldern”. (Ungdomsstyrelsen, 2004 Internet 4).

6 Källförteckning

Bauman, Zygmunt (2000) *Globalisering*. Lund, Studentlitteratur.

Beck, Ulrich (1998) *Vad innebär globaliseringen? Missuppfattningar och möjliga politiska svar*. Göteborg, Daidalos.

Beck, Ulrich (2000) *Risksamhället. På väg mot en annan modernitet*. Göteborg, Daidalos.

Eysenck, Michael (2000) *Psykologi. Ett integrerat perspektiv*. Lund, Studentlitteratur.

Falk, Jørn (1999) *Ferdinand Tönnies*, i Andersen, Heine & Kaspersen Lars Bo (red) (1999) *Klassisk och modern samhällsteori*. Lund, Studentlitteratur

Fürth, Thomas, Holmberg, Ingvar, Larsson, Ola & Raaterova, Mikael (2002) *80-talisterna kommer. Om kollektiva egoister, självupppoffrande livsnjutare och andra ungdomar*. Uppsala: Konsultförlaget

Giddens, Anthony (1999) *Modernitet och självidentitet. Självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg, Daidalos.

Gullberg, Anders (red) & Börjesson, Martin (red) (1999) *I vuxenlivets väntrum*. Umeå: Borèa

Harste, Gorm (1999) *Postindustrialism, kulturkritik och risksamhälle*, i Andersen, Heine & Kaspersen Lars Bo (red) (1999) *Klassisk och modern samhällsteori*. Lund, Studentlitteratur

Holme, Idar M & Solvang, Berndt K (1997) *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur

Hwang, Philip & Nilsson, Björn (1999) *Utvecklingspsykologi. Från foster till vuxen*.

Stockholm, Natur och Kultur.

Hörnqvist, Martin (1994) *Att bli vuxen i olika generationer*, i Fritzell, Johan & Lundberg, Olle (red): *Vardagens villkor. Levnadsförhållanden i Sverige under tre decennier*. Stockholm: Brombergs.

Jerlang, Espen, Egeberg, Sonja, Halse, John, Jonassen, Ann Joy, Ringsted, Suzanne, Wedel-Brandt, Birte (1999) *Utvecklingspsykologiska teorier*. Stockholm, Liber,

Jonsson, Gunilla (2003) *Rotad, rotlös, rastlös – Ung mobilitet i tid och rum*. Kulturgeografiska institutionen, Umeå universitet.

Outhwaite, William (1999) *Klassisk och modern samhällsteori*, i Andersen, Heine & Kaspersen Lars Bo (red) (1999) *Klassisk och modern samhällsteori*. Lund, Studentlitteratur

Passer, Michael W & Smith, Ronald E (2001) *Psychology. Frontiers and Applications*. New York, McGraw-Hill Higher Education.

Patel, Runa & Davidson, Bo (1994) *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund, Studentlitteratur

Salonen, Tapio (2003) *Ungas ekonomi och etablering. En studie om förändrade villkor från 1970-talet till 2000-talets inledning*. Ungdomsstyrelsens skrifter nr.2003:9, Stockholm

SCB (1998) *Barnafödande och sysselsättning. Upp- och nedgången i fruktsamheten 1985-1997*. Demografiska rapporter 1998:1. Örebro, SCB-tryck.

SCB (2001) *Arbetsmarknadsstatus och fruktsamhet. Påverkar anknytningen till arbetsmarknaden kvinnors och mäns barnafödande?* Demografiska rapporter 2001:2 Örebro, SCB -tryck.

Ungdomsstyrelsen (1996) *Krokig väg till vuxen. En kartläggning av ungdomars livsvillkor*. Ungdomsrapporten 1996 del 1. Ungdomsstyrelsens utredningar 6, Stockholm.

Ungdomsstyrelsen (1998) *Ny tid nya tankar? Ungdomars värderingar och framtidstro.*
Ungdomsrapporten 1998. Ungdomsstyrelsens utredningar nr. 10, Stockholm.

Internet

Statistiska Centralbyråns hemsida:

http://www.scb.se/templates/print_71833.asp (Internet 1) 2004-10-26

http://www.scb.se/Grupp/Allmant/_dokument/A05ST0201_06.pdf (Internet 2) 2004-10-26

http://www.scb.se/templates/print_71697.asp (Internet 6) 2004-10-26

http://www.scb.se/Grupp/Allmant/_dokument/A05ST0204_06.pdf (Internet 7) 2004-10-26

Ungdomsstyrelsens hemsida:

<http://www.ungdomsstyrelsen.se/art/0,2072,4485,00.html> (Internet 3) 2004-11-16 brus nr 2
2003

<http://www.ungdomsstyrelsen.se/art/0,2072,4371,00.html> (Internet 4) 2004-11-17 brus nr 1
2003

Nationalencyklopedins hemsida:

www.ne.se (Internet 5) 2004-11-15

Ungdom eller vuxen? Var går gränsen idag?

Vi är två studenter på socionomprogrammet som nu ska skriva vårt examensarbete. Vi har valt att skriva om gymnasieungdomars syn på framtiden.

Siktar du på att läsa vidare efter studenten eller är du mer sugen på att resa och utforska världen?

När kan du själv tänka dig att skaffa barn och bilda familj?

Var ser du dig själv om 10 år och vad tror du har hänt under denna tid?

Hur länge anser du att man är ungdom idag och när blir man vuxen?

För att undersöka detta närmare vill vi gärna höra vad du tycker och hur dina planer för framtiden ser ut. Därför vill vi göra en intervju med dig! Denna vill vi genomföra någon gång under vecka 48-49, men vi är öppna för förslag. Vi väljer att genomföra intervjuerna i en neutral miljö, därför är ni välkomna till Campus i Helsingborg eller om vi träffas på skola! Intervjun kommer att ta mellan en halvtimme till en timme och självklart garanterar vi er anonymitet.

P.S. Vi bjuder på fika. D.S

Malin - malin4ek@hotmail.com

Anett - protsrep@yahoo.se

Intervjuguide

1) Personlig bakgrund

- a) Vilket år är du född och i vilken årskurs går du?
- b) Var bor du? Bor du med dina föräldrar eller bor du ensam?
- c) Om du bor hos dina föräldrar, när kan du tänka dig att flytta hemifrån?
- d) Vilket program går du och på vilken skola?
- e) Trivs du med det programmet?
- f) Vilken utbildning har dina föräldrar och vad arbetar de med idag?
- g) Har du ett stadigt förhållande?

2) Utbildning

- a) Vad innebär studenten för dig?
- b) Har du funderat på att läsa vidare? I så fall varför och till vad?
- c) När har du tänkt göra detta?
- d) Hur många år kan du tänka dig att lägga på studier?
- e) Känner du någon betygspress för att komma in på eventuell fortsatt utbildning?

3) Resande

- a) Har du varit mycket utomlands tillsammans med din familj eller själv med kompisar, pojkvän/flickvän etc.?
- b) Känner du någon som studerar eller arbetar utomlands?
- c) Kan du tänka dig att bosätta dig utomlands en period, i så fall när? Om ja, vad vill du i så fall göra utomlands?
- d) Vilka fördelar och nackdelar ser du med att studera eller arbeta utomlands?

4) Karriär och familj

- a) Vill du ha barn i framtiden?
- b) När kan du i så fall tänka dig att skaffa barn?

- c) Vilka kriterier tycker du ska vara uppfyllda innan en person skaffar barn?
- d) Känner du någon i din egen ålder som har fått barn? Hur ser du på det?
- e) Hur viktigt är det för dig att leva i ett samboförhållande eller äktenskap?
- f) Hur viktigt är det för dig att bilda familj?
- g) Hur viktigt är det för dig med karriär? Vad innebär det att göra karriär för dig?
- h) Hur viktigt är det för dig att vara framgångsrik i ditt arbete?
- i) Hur prioriterar du följande: familjebildande, utbildning, karriär och resande? Varför prioriterar du som du gör?

5) Ungdomstid/Vuxentid

- a) Vad innebär ungdomstiden för dig?
- b) Hur länge anser du att man är ungdom och när blir man vuxen?
- c) Vad kännetecknar vuxenskapet från ungdomstiden?

6) Framtidsutsikter

- a) Hur ser du dig själv om 10 år? Vad har hänt under tiden?
- b) Hur känner du inför framtiden?

7) Avslutning

- a) Hur har intervjun känts för dig?
- b) Har vissa frågor berört dig mer än andra? I så fall vilka?